

mie Åk

FÖRLORAREN... OCH VINNAREN Om det var val i dag skulle KD knappt klara fyraprocentsspärren. Moderaterna, å andra sidan, är större än någonsin.

Foto: LOTTE FERNVALL

**Missvisar
kalla SD f**

- det är skillnad på lågskor och stövlar

Sverigedemokraterna är fascis fast bara om man menar något annat än det vi brukar mena me

M, MP och SD ökar

Det ser mörkt ut för Centern och Kristdemokraterna

Fakta: Opin
enligt Sifo

Så stort stöd få mätningen i pro

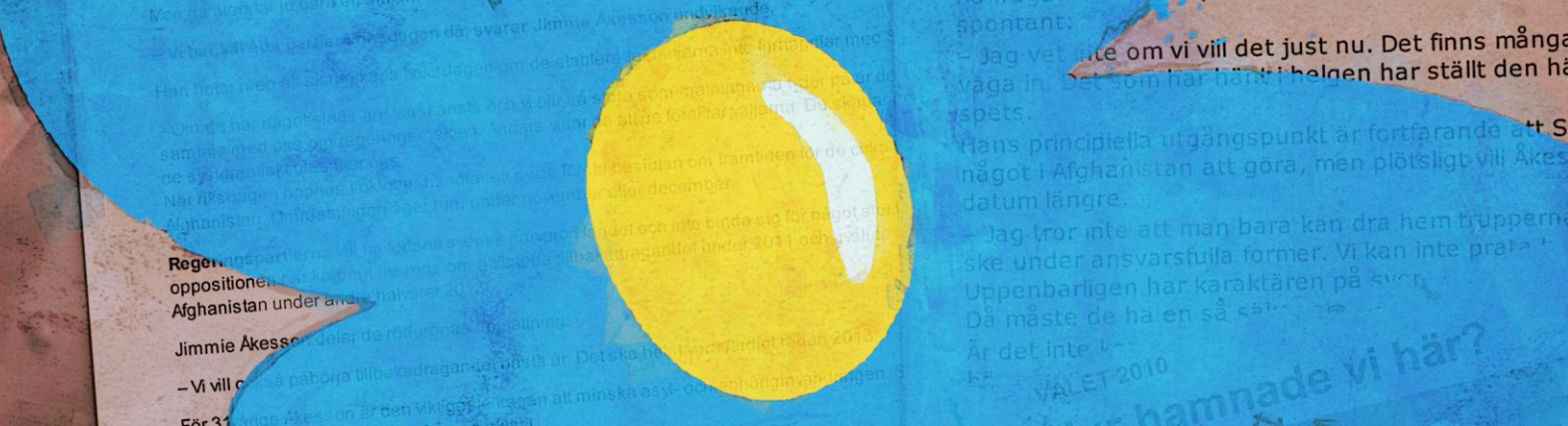
är M
S 29,5 -1,1

Nu vacklar Åkes

Sverigedemokraterna skulle fälla alla omröstning - nu är de osäkra
Sverigedemokraterna hade tänkt fälla regeringen

DE ÄR HÄR NU

- en studie i 2010 års valrapportering om Sverigedemokraterna

Detta vill Sverigedemokraterna
Uppdaterat 2010-09-21 09:55. Publicerat 2010-09-21 09:55.

I skolorna blir SD större

SD ger färre kvinnor

Text: TT

september 2010 18.17 Uppdaterat
Göteborgs universitet
Höstterminen 2010
Journalistprogrammet, JMC
agen blir mindre jämställd än den fö
sdagen.

Innehållsförteckning

Det handlar inte om politiska värderingar – det handlar om att bygga dramatik	4
Sverigedemokraternas väg till riksdagen	6
”Främlingsfientligt är i sak korrekt”	7
Islamofobin har blivit den nya antisemitismen	9
Det handlar om makt	11
Så här gjorde vi.....	11
Urval	11
Sex tidningar, tre strategier.....	12
Särbehandling genom tystnad.....	12
Vår definition.....	12
Särbehandling genom extra kritisk bevakning	15
Tidningar som tar debatten.....	18
Behandla som alla andra	19
”Mitt uppdrag är inte att tycka utan att skildra”	21
Bilden av Sverigedemokraterna	22
Döda SD-demonen	26
”I valrörelsen förutsåg vi ofta ett skeende”	27
Journalistik måste vara känslobaserat	35
Asylsökande och flykting. Ett myndighetsord och ett humant ord. Ord som gör skillnad i människors framtida liv.	35
Granskade som alla andra? Knappast!.....	36
Det är dags att skriva om verkligheten.....	38
Arbetsrapport.....	40
Arbetsmetod.....	40
Metod.....	40
Urval	41
Begränsningar i urvalet	41
Styrkor och svagheter med vald metod	42
Intervjuer	42
Systematisering, tolkning och uppdelning	43
Om generaliserbarheten i vår undersökning	43
Referenslista.....	44
Skriftliga källor.....	44
Muntliga källor	45
Arbetsfördelning.....	46
Abstract	47

Författare

Linnea Johansson, info@linneajohansson.com

Liza Törnblom, lizatornblom@hotmail.com

Victoria Greve, victoria.greve@gmail.com

Handledare: Maria Edström

Institutionen för Journalistik, medier och kommunikation, Journalistprogrammet, termin 3, Göteborgs Universitet (JMG), höstterminen 2010

Sex dagar, sex tidningar

Det här är en unik uppsats. Den rör ett skeende i svensk politik som det hittills bara spekulerats om. Förra terminen skrevs en uppsats på vår institution som tog reda på hur journalisterna ville bevaka Sverigedemokraterna. Som alla andra partier, blev svaret.

Bevakningen av Sverigedemokraterna har debatterats flitigt. Nu har den ställts på sin spets: partiet är inne i riksdagen. Tidigare uppsatser har frågat sig hur medierna ska rapportera om Sverigedemokraterna i valrörelsen. Vi har lusläst sex av våra dagstidningar under sex intensiva dagar i anslutning till riksdagsvalet 2010. Vi har tagit reda på hur bevakningen egentligen blev.

Andra kommer att svara på hur mycket. De kommer att ge oss siffror som ger oss många svar och en bra översiktsbild. Vi har istället försökt svara på hur. Med vilka ord, på vilket utrymme och på vilket sätt skildras partiet. Om rapporteringen är saklig, dvs. inriktad på fakta och inte på värderingar, känslor eller oviktiga detaljer. Vi har ställt samma frågor som vi själva funderar över till alla berörda. Till våra tidningar: Reportrar, fotografer, redaktionschefer och chefredaktörer. Till en rad olika forskare. Till Sverigedemokraterna själva. Vi har rest från Malmö i söder till Sundsvall i norr på vår jakt efter svaren. Vi har kånkat kopierade tidningssidor till några av våra största tidningar för att få svar på våra frågor. Hur blev det så här?

Det här magasinet kommer att handla om ett parti som tystats ner. Om ett parti som särbehandlats. Ett parti som det debatterats mer om än med. Men även om ett parti som har fått en skälig bevakning. Den är viktig för tidningarnas ledningar som bestämmer vad och hur bevakningen ska se ut. Den är viktig för journalisterna som skriver texterna. Men den är kanske ännu viktigare för allmänheten. För de som tar del av bevakningen.

Vi har ställt oss frågorna: På vilket sätt framställs Sverigedemokraterna som parti och deras politik i Sveriges sex största dagstidningar under perioden 17-22 september? Vilka bevakningsstrategier syns i texterna? Är bevakningen av Sverigedemokraterna saklig?

Den 19 september röstades Sverigedemokraterna in i Sveriges riksdag. Frågan är inte längre om medierna ska bevaka dem, frågan är hur.

Välkommen in.

Victoria Greve, Liza Törnblom och Linnea Johansson.

Foto: Adam Söder

Det handlar inte om politiska värderingar – det handlar om att bygga dramatik

BAKGRUND Medborgarnas viktigaste källa till information är medier. I valtider blir det extra viktigt, men kampen om medborgarnas uppmärksamhet och utrymmet i medierna är hård.

Vart fjärde år är det val i Sverige. Då röstar befolkningen fram representanter som ska styra Sverige på det sätt som stämmer överens med majoritetens önskingar. Journalistikens roll i en demokrati är att granska de olika politiska alternativen och att ge befolkningen tillräckligt mycket information för att fritt och självständigt kunna ta ställning i olika samhällsfrågor och att låta olika åsikter komma fram.

Det är genom medier som radio, tv och tidningar som människor hämtar information och skapar sig uppfattningar om olika frågor i samhället. Därför har också medierna blivit de politiska aktörernas viktigaste arena för att kunna nå ut till allmänheten med sina budskap, och därför är det också viktigt att analysera på vilket sätt mediernas rapportering också blev.

En av de teorier om mediernas inflytande som fått allra störst genomslag är Dagordningsteorin. Den myntades av Maxwell McCombs och Donald Shaw i artikeln *The Agenda-Setting Function of Mass Media*, och refereras i journalistikprofessor Jesper Strömbäcks bok *Makt, medier och samhälle – en introduktion till politisk kommunikation*. Dagordningsteorin går ut på att medierna har betydelse för vilka frågor som befolkningen ska uppfatta som viktiga och ha åsikter om. Genom att ägna mycket eller lite uppmärksamhet åt en viss fråga, som sjukförsäkringen eller arbetslösheten, styr medierna vad människor kommer att uppfatta som viktigt eller oviktigt.

Vilka frågor får då uppmärksamhet, och på vilket sätt? Det finns vissa kriterier för vad en händelse ska "innehålla" för att lättare komma fram i medierna. Det som går att förenkla, till

exempel genom att låta en människa "personifiera" en händelse, där det finns ett tydligt händelseförlopp som utspelas under en avgränsad tid. Om det finns en konflikt, berör många i mediernas publik och om det handlar om elitpersoner som politiker eller kändisar så ökar det chansen att det skrivs om händelsen.

På samma sätt minskar också sannolikheten för att medierna ska beskriva händelser och förändringar i samhället som är abstrakta, pågår under en lång tid och där det inte finns ett självklart sätt att berätta nyheten på. – Det handlar inte om politiska värderingar. Medier älskar att skriva om vinnare och förlorare, att bygga en berättelse och en dramatik, säger Jesper Strömbäck. Hur lätt någonting är att berätta och dramatisera är alltså viktigt. Samtidigt spelar tekniska faktorer in. Om det finns bra bilder eller inte kan avgöra om någonting blir en nyhet. De här faktorerna samverkar och skapar en viss *medielogik* som de politiska aktörerna förhåller sig till.

Eftersom medierna är en så viktig arena för politikerna och de politiska partierna för att få ut sitt budskap leder till det att de politiska aktörerna anpassar sig för att passa in i mediernas mall, till exempel genom att skicka ut pressmeddelanden eller att själva ordna "händelser" som medierna kan rapportera om, som presskonferenser eller torgmöten. Jesper Strömbäck menar att skildringarna av politik som spel och strategi är ännu tydligare i detta val än tidigare. Han är mycket kritisk till opinionsundersökningarna, en av medierna konstruerad "händelse" spelar allt större roll. – Journalistiken ska hellre skildra det som sker idag, istället för spekulationer om vad som ska hända. Annars finns risken för att de inte speglar utan är med och formar vad som ska hända. Vi vet inte hur valresultatet hade blivit om tidningarna hade fokuserat mer på politikens innehåll. Kanske hade SD fått fler röster, kanske färre. Men väljarna hade röstat mer välinformerat, säger Jesper Strömbäck.

Det är svårt att skriva om Sverigedemokraterna

BAKGRUND Sverigedemokraternas åsikter ses inte som legitima och medierna har tidigare tydligt tagit avstånd från partiet. Men redan 2006 tog de plats i nära hälften av landets kommuner, vilket ledde till en förnyad debatt om hur partiet bör bevakas.

I riksdagsvalet 2006 tog Sverigedemokraterna plats i 144 kommuner och fördubblade sitt stöd i riksdagsvalet. Då fick partiet nästan tre procent av väljarnas röster.

Ändå var bevakningen av partiet väldigt liten i förhållande till de framgångar partiet fått. Det startade en diskussion i medierna om hur Sverigedemokraterna bör bevakas. Kent Asp är professor i journalistik på Institutionen för Journalistik och Masskommunikation (JMG) i Göteborg. Han har analyserat partiskhet i mediernas valbevakning sedan 1979 och har funnit tydliga samband mellan partiernas framgångar i valen och den bevakning partierna fått i medierna.

Dels mäter Asp hur mycket de olika partierna kommer till tals, dels om ett parti ofta kommer fram i sina favoritfrågor och om rapporteringen är positiv eller negativ. I årets valrörelse är bevakningen av Sverigedemokraterna åtta-nio gånger så stor.

– När de uppmärksammas är det huvudsakligen negativ vinkling, att de omtalas av andra och kritiseras. Bevakningen var som störst under sista veckan, men det är ju heller inte så konstigt med tanke på att det blev klart att de skulle komma in i riksdagen då.

I Jesper Strömbäcks bok "Makt, medier och samhälle – en introduktion till politisk kommunikation" presenteras forskaren Daniel Hallins modell. Han hävdar att man kan dela in frågor, företeelser och problem i tre sfärer: Konsensus, legitima konflikter och avvikelser. Frågor som finns i den första sfären är saker som alla är överens om, "sunt förnuft" som inte behöver beläggas med källor. I sfären för legitim konflikt finns de flesta politiska partierna. Här ställs åsikter mot varandra och be-

möts, men båda sidorna ses som pålitliga. I sfären för det som betraktas som avvikelser råder däremot motsatt förhållande mot konsensus sfären. Frågor, personer och värderingar som tillhör den sfären får mer sällan än andra uttala sig och "släpps inte fram" på samma sätt.

Enligt Jesper Strömbäck gör det här Sverigedemokraterna till ett dubbelt intressant parti. Sverigedemokraterna har inte betraktats som legitima, vilket medierna varit tvungna att förhålla sig till. Samtidigt har de etablerade politiska partierna inte heller riktigt vetat hur de ska hantera Sverigedemokraterna. Mycket av rapporteringen har handlat om hur Sverigedemokraterna ska behandlas av de andra partierna, vilket har gjort att medierna själva inte behövt ta ställning.

Enligt Kent Asp finns tre huvudsakliga strategier i hur medierna förhåller sig till Sverigedemokraterna. Den första är att ta debatten.

– Det är ett dilemma som gäller populistiska partier med enkla svar på komplicerade problem, säger Kent Asp. Han menar att det kan göra det svårt att föra en rationell argumentation där de grundläggande fakta som partiet utgår från är helt felaktiga.

– Den andra strategin skulle då vara att göra en slags särbehandling, som till exempel Expressen som hade en väldigt tuff behandling. Det är precis det man önskar som ett sånt här parti – att framstå som martyrer eller offer. Det stöder deras argumentation om att de är förföljda och att de som angriper dem tillhör etablissemanget, säger Kent Asp.

– Den tredje vägen är att försöka behandla dem som ett vanligt parti, men med tillägget att de har en punkt som skiljer dem från andra partier, nämligen någon slags grundläggande människosyn och tolerans för mänskliga värden och så som gör att man i det avseendet ska ha en viss särbehandling, säger Kent Asp.

Det är också den strategin som fått störst genomslag hos journalistkåren. Enligt uppsatsen *Som alla andra?* som skrevs på JMG våren

2010 uppger fyra av fem journalister att de vill bevaka Sverigedemokraterna på samma sätt som andra partier i deras storlek. Även Jesper Strömbäck analyserar 2010 års valrörelse. Ett av hans preliminära resultat är att Sverigedemokraterna var det tredje mest förekommande partiet i medierna, dock utan att få komma till tals, något Jesper Strömbäck menar har gynnat partiet.

– SD har varit skickliga på att få journalisterna att acceptera retoriken där de tigs ihjäl. Men det är inte censur att inte skriva om

Källa

Makt, Medier och samhälle – En introduktion till politisk kommunikation, av Jesper Strömbäck.
www.val.se

SD, säger Jesper Strömbäck. Han menar att diskussionen om att ta debatten mot SD förs på ett felaktigt sätt.

– Här pratas det om att ta debatten med SD – när det gäller frågor som rör invandring. Alla partier har sina frågor där de är starka. M har till exempel ekonomisk tillväxt, S har välfärden. I en valrörelse vill ett parti lyfta fram de frågor där de själva är starka och undvika att ta de-

batter där de är svaga, säger Jesper Strömbäck.

Victoria Greve

Sverigedemokraternas väg till riksdagen

BAKGRUND Partiet började som något av en lobbygrupp för mer än 20 år sedan. Efter många uppställningar, uteslutningar av nazister och tillsättning av en mycket skicklig styrelse har partiet nu växt till ett riksdagsparti.

Sverigedemokraterna bildades 1988 och fram till 1995 var en man vid namn Anders Klarström huvudsaklig ledare. Så långt är de flesta som pratar om partiet överens. När man jämför Sverigedemokraternas egen historiebeteckning med till exempel tidningen Expos, som granskar partier som Sverigedemokraterna, går historierna isär. Sverigedemokraterna, skriver Expo, är en fortsättning på den rasistiska kampanjorganisationen Bevara Sverige svenskt (BSS). BSS startades 1979 av Leif Zeilon, eller Leif Ericsson som han senare skulle kalla sig. I skriften *BSS – ett försök att väcka debatt* skrev Ericsson om det statliga och massmediala förtryck som han upplevde att "invandringskritiker" utsattes för. Han fastslog även att "Sverige är en diktatur och att massmedia arbetar för att dölja sanningen för det svenska folket" – ett budskap som Sverigedemokraterna sedan dess har tagit fasta på.

Pontus Mattson är politisk reporter på Ekot på Sveriges Radio och har skrivit boken *Sverigedemokraterna in på bara skinnet* från 2009. Enligt honom har det mesta med partiet förändrats sedan starten 1988.

– Det går inte att jämföra. De hade ju inga medlemmar, inga röster, ingenting. Det var bara en liten intresseorganisation för dem som inte gillar invandring. På ett sätt har de hela vägen fram till valet 2006 varit just det, mer en lobbygrupp än ett politiskt parti som vi känner andra politiska partier, säger Pontus Mattsson.

När Sverigedemokraterna bytte partiledare till den förre centerpartisten Mikael Jansson 1995 påbörjades en så kallad "uppställning" i organisationen. Partiet hade hamnat i en djup ekonomisk kris och ville nå ut till fler väljare. För att bli mer folkliga uppmanades medlemmar att vårda klädsel och språk. Många skinnskallar uteslöts. Trots det gick det fortsatt sämre för Sverigedemokraterna. Tor Paulsson, som blev utesluten för att enligt partiet ha bedrivit "partiskadlig verksamhet" bildade Nationaldemokraterna, ett parti som lockade

många av dem som inte gillade Sverigedemokraternas "liberalisering".

Under de kommande åren gick Sverigedemokraterna i princip på knäna. Om partiet hann splittras eller inte innan 2001 finns det olika utsagor om. Klart är att Sverigedemokraterna, med ett nyligen uppstartat ungdomsförbund, deltog i kyrkovalet hösten 2001 och fick sina största valframgångar ditintills. Den mediala uppmärksamheten blev stor. Inför valet 2002 slog sig Sverigedemokraterna ihop med den högerextrema valalliansen Skånes väl och fick enligt partiet 50 mandat i 30 olika kommuner.

– Den stora skillnaden blev med Jimmie Åkesson som

Källa

www.sverigedemokraterna.se

www.expo.se

Sverigedemokraterna – den nationella rörelsen, av Stieg Larsson och Mikael Ekman.

partiledare. De breddade sin politik och plockade in många fler politiska frågor. De har blivit mycket mer professionella, säger Pontus Mattsson.

Sverigedemokraterna fick sin nuvarande partiledare 2005 och med honom kom partiets stora genombrott. I 2006 års riksdagsval fick partiet 2,93 procent av rösterna. Under de kommande åren växte partiet och det mediala intresset för partiet med det. Rösträkningen för 2010 års riksdagsval är avslutad, och den slutgiltiga andelen röster för Sverigedemokraterna blev 5,7 procent.

Partiet fick alltså ett större stöd än både Vänsterpartiet och Kristdemokraterna.

Liza Törnblom

"Främlingsfientligt är i sak korrekt"

BAKGRUND Högerextremister, populisterna, nationalisterna eller rasisterna? Det finns mycket som är kontroversiellt med Sverigedemokraterna. Inte minst vad man ska kalla dem.

– Jag använder inte benämningen högerpopulister om Sverigedemokraterna. Notera att det nog bara är vänstermänniskor som kallar dem det. Men det är ju klart att de är ju otroliga fiender till allt vad som luktar socialism och otroligt hårda mot Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. På så sätt är de ju väldigt mycket icke-vänster. Men i fördelningsfrågor och skatter så är de ju lika hårda mot liberaler och tycker ju illa om allt vad som luktar liberalism också. Det finns väl en generell beskrivning av den typen av partier som högerpopulistiska, men jag vet inte om jag tycker den är så bra egentligen. Det där med populism, det är ju så värdeladdat, säger Pontus Mattsson, som är politisk reporter på Dagens Eko och som också skrivit *Sverigedemokraterna in på bara skinnet*.

Om Pontus Mattsson skulle välja någon benämning på Sverigedemokraterna skulle det vara nationalistiskt, eller invandringskritiskt.

– Man ska ju hela tiden berätta vad det är partiet står för. Deras åsikter är ju att vara mot invandring. Främlingsfientligt är ju ett ord som används ofta och det är i sak korrekt. Sedan är ju frågan vad man skriver i en neutral text, Moderaterna är ett skattesänkarparti och Socialdemokraterna är ett skattehöjarparti. Det är ju sant, men vi använder inte de benämningarna om partier i nyhetstexter, säger Pontus Mattsson.

"Sverigedemokraterna vill på olika sätt stärka och göra sig till tolk för allmänintresset" går det att läsa på partiets hemsida. Att säga sig representera folkviljan är bara en av många saker som definierar ett radikalt högerpopulistiskt parti, skriver forskaren Jens Rydgren i en antologi om populism och radikal högerextremism från 2004. Han menar att den populistiska ideologin är fientligt inställd till idén om representativ demokrati. Att det finns en föreställning om folket som homogent och harmoniskt (med folket menas de som tillhör

den egna etniska nationaliteten) och eliten som korrupt och maktlysten. Populismen misstror därför alla statliga och samhällsliga institutioner som polis, stadsförvaltning, universitet och massmedier.

Sverigedemokraternas viktigaste fråga har sedan starten varit invandringen. Ett krav i det nuvarande partiprogrammet är att minska asyl- och anhöriginvandringen med 90 procent och att det mångkulturella Sverige ska avvecklas. Jens Rydgrens definition av populisterna på högerskalan pekar ut invandrare, feminister och homosexuella som problemskapare. Sverigedemokraterna benämns därför som ett högerpopulistiskt parti, men även på grund av den konservativa hållningen till lag och ordning och till familjen. Den populistiska strategin är att få de andra partiernas politik att verka ytlig och utan några större skillnader, för att få det egna partiet att framstå som det enda realistiska alternativet. Populismen menar även att de etablerade partierna försöker att få politiken att verka mer komplicerad än den är för att hålla folket på avstånd.

Den allra viktigaste och tydligaste strategin som binder ihop många europeiska radikala högerpopulistiska partier är att använda sig av den så kallade etno-pluralistiska doktrinen, xenoratismen eller kulturrasismen som det heter i enklaste ordalag.

– Xenoratism innebär att man riktar in sig i sin propaganda och sin ideologi på främmande kulturer snarare än på främmande raser, säger Lisa Bjurwald som är reporter på Expo och som är aktuell med en kommande bok om högerextremism i Europa.

Och det är just den muslimska kulturen som Sverigedemokraterna är mest emot. Sverige håller på att islamifieras, menar partiets företrädare. Lisa Bjurwald hävdar dock att Sverigedemokraterna fortfarande är ett rasistiskt parti.

– Sverigedemokraterna gör skillnad på folk och folk ut-

ifrån etnicitet, det är grunden för all rasism. Det är också väldigt toppstyrt, så väljer ledningen att rikta in sig på islamofobin istället för antisemitismen så köper medlemmarna det, säger Lisa Bjurwald. Hon menar att de är av strategiska skäl, det är det som fungerar ute i Europa idag.

– Vi föds inte med ett kulturellt värdesystem. Du kan inte som bebis komma hit och vara influerad av en ointegrerbar kultur, som de kallar det. På så sätt ser man hur ras fortfarande är deras ideologiska kärna, säger Lisa Bjurwald.

Flera av partierna som benämns som radikala högerpopulistiska partier har bildats ur högerextrema rörelser som nazism och fascism och har fortfarande kontakt med dessa partier.

– Man måste komma ihåg att nazistvärlden lever kvar och inte bara på individnivå utan även på ideologisk nivå. Det vi på Expo har kunnat visa är att Sverigedemokraterna har representanter med aktuella nazistkopplingar i var åttonde kommun. Det finns alltså fortfarande många som hyser antisemitiska åsikter, säger Lisa Bjurwald.

Nyheten om Sverigedemokraternas aktuella kopplingar till nazismen följdes inte upp så bra som det hade kunnat göra av medierna, tycker Lisa Bjurwald. Hon är orolig för den subtila förskjutningen hon tycker sig se i Europa, där främlingsfientliga eller rasistiska uttalanden förminskas eller inte ställs till svars. Ett annat exempel på förskjutning är att medierna tar efter Sverigedemokraternas vokabulär.

– SVT Debatt hade ett program för ett tag sedan med rubriken: Håller Sverige på att islamiseras? Om man någon gång tvekar brukar vi på Expo säga, byt ut muslim mot jude. Det saknas ett samhälleligt tabu mot islamofobi på samma sätt som det finns ett tabu mot anti-

semitism. Medierna måste bli bättre på att avkoda det Sverigedemokraterna säger, säger Lisa Bjurwald.

Liza Törnblom

Källa

Från Le Pen till Pim Fortyun – populism och parlamentarisk extremism i dagens Europa, av Jens Rydgren och Anders Widfeldt.

Islamofobin har blivit den nya antisemitismen

BAKGRUND Sverige är inte det enda landet med "invandringskritiska" partier i maktens korridorer. Här är Europas ledande islamofober, antisemiter och populistiska.

Mer än hälften av Europas alla länder har ett eller flera högerextremistiska eller populistiska partier i maktens korridorer. På mitten av 70-talet var det endast i Italien som Mussolinis fascistparti levde kvar som Movimento Sociale Italiano, men sedan dess har rörelserna vuxit.

Den nya kulturrasism som har ersatt det gamla biologiska rastänkandet tog ursprungligen form i Frankrike under 70-talet. Då hävdade populistiska partier att den franska kulturen hotades av invandringen från det muslimska Nordafrika. Dessa idéer spreds vidare efter franska Front Nationals valjarframgångar på 80-talet.

– Man kan som Dansk Folkeparti eller Fremskrittspartiet ha populistisk grund, eller ha olika syn på EU, men det absolut viktigaste som alla framgångsrika sådana här partier har gemensamt idag är de antimuslimska argumenten, som drog igång på riktigt efter terrorattackerna i World Trade Center 2001, säger Lisa Bjurwald, journalist på Expo och aktuell med en bok om Europas populistiska partier som ska ges ut under våren 2011.

De experter Lisa Bjurwald har pratat med i Europa menar att medierna och antiterrorlagstiftningen har haft nyckelrollen i utvecklingen. Medierna har utmålat muslimer på ett felaktigt sätt och anammat den antimuslimska retoriken, menar hon. Men det är skillnad mellan partierna i Öst- och Centraleuropa jämfört med Västeuropa.

– I Öst- och Centraleuropa är romer, de som tidigare kallas zigenare, deras muslimer. De har i stort sett inga muslimer i Ungern. Där är måltavlorna fortfarande judar och romer. Antisemitismen är otroligt stark där. Det finns till och med antisemitistiska partier som Jobbik som sitter både i Europaparlamentet och i sina länders parlament, säger Lisa Bjurwald.

Dessa är Europas största högerpopulistiska partier.

Norge – Fremskrittspartiet

Bildades 1973 av Anders Lange som en protest mot statliga ingrepp i människors privatliv och höga skatter. Är precis som Dansk Folkeparti grundat på en populistisk grund och benämns som ett högerpopulistiskt parti. Partiet, som anser att "invandringen är ett hot mot vår nationella egenart", fick 34 procent i den senast gjorda mätningen.

Schweiz – Schweizerische Volkspartei

Schweizerische Volkspartei (SVP/UDC) bildades 1971 och är ett nationalistiskt och konservativt parti som vuxit under 2000-talet. Fick 29 procent i valet till nationella rådet 2007 och är därmed det största partiet där. Har även 7 av 40 platser i Ständerrådet. SVP tog i maj 2007 initiativet att förbud mot att bygga minareter, ett förslag som gick igenom 2009 och mött stor internationell kritik.

Österrike – FPÖ och BZÖ

Österrikes Frihetliga Parti (FPÖ) bildades 1956 med rötter i nationalliberalismen. Efter att partiledaren Jörg Haider tog befälet 1986 blev partiet kritiserad av andra EU-länder för att driva en högerextremistisk politik. Haider ville bland annat utvisa utländska medborgare som inte hade haft ett jobb på tre månader. Jörg Haider lämnade FPÖ 2005 för att bilda Alliansen för Österrikes framtid (BZÖ). I valet 2008 fick FPÖ 17,5 procent av rösterna och BZÖ fick 10,7 procent. Den nuvarande ledaren för FPÖ heter Heinz-Christian Strache.

Ungern – Jobbik

Jobbik är en förkortning för Rörelsen för ett bättre Ungern och grundades 2003. Partiet, som har en starkt nationalistisk prägel, är antisemitiska och "tar ett krafttag mot den zigeniska kriminaliteten". De vill även begränsa invandringen av vad de kallar "icke-assimilerbara nationaliteter" och förbjuda aborter. Jobbik, vars partiledare heter Gábor Vona, fick 16,7 procent i det ungerska parlamentsvalet 2010. Partiet har även tre platser i Europaparlamentet.

Nederländerna - PPV

Frihetspartiet Partij Voor de Vrijheid (PPV) grundades 2004 av den nuvarande ledaren Geert Wilders. Partiets huvudfrågor är invandring och islam och Geert Wilders har liknat islam vid nazismen. I parlamentsvalet 2010 fick PPV 17 procent och är nu Nederländernas tredje största parti.

Anledningen, menar Lisa Bjurwald, är att man i dessa länder inte har hanterat sitt historiska arv.

– Det militanta inslaget är mycket starkare i till exempel Ungern och Italien. Det har vi inte i Sverige och det skulle inte fungera här. Men där har man en nostalgi för det fascistiska och kommunistiska arvet. Ungrare tänker tillbaka på sin egen ungdom, menar Lisa Bjurwald.

Där muslimer inte är det uttalade hotet samarbetar extremhögern och antisemitiska aktörer med radikala islamister som Muhammed Omar och framhåller Iran och den antisemitiska regeringen i Teheran som ett bra exempel. Det är hatet mot judarna som enar dem, menar Lisa Bjurwald.

– Så det är den här brytpunkten där du har det judiskt-kristna arvet och kärleken till Israel och judendomen och det är där som man framhåller sig överlägset. Sedan har vi den här radikala, antisemitiska regeringen i Teheran

och hela Europas antisemitism från öst- och Centraleuropa. Så det är två läger, men med skillnaden att muslimhatarna är så otroligt mycket starkare och har även framtiden för sig, och lyckas slå igenom i val på ett helt annat sätt, säger Lisa Bjurwald.

Europeisk forskning visar är att om man har främlingsfientlig politisk närvaro i tio år så förändras det politiska klimatet åt det främlingsfientliga hållet. Och har ett parti kommit in och etablerat sin närvaro är det svårt att bli av med dem, menar Lisa Bjurwald.

Det finns inga enkla lösningar för att hantera extremistpartier. Varken att exkludera dem eller inkludera dem i makten har visat sig vara en universallösning. Lisa Bjurwald menar att det som krävs är att se på varje lands historia och förutsättningar, och att ha granskande medier som sätter alla partierna på prov.

Liza Törnblom

Andra högerpopulistiska partier i Europa

Danmark – Dansk Folkeparti 13,8 procent

Belgien – Vlaams belang 12 procent

Bulgarien – Ataka 11,96 procent (senaste EU-valet)

Finland – Sannfinnländarna 9,8 procent

Frankrike – Nationella fronten 9,17 procent av rösterna.

Rumänien – Storumänska partiet 8,7 procent

Italien – Lega Nord 8,3 procent av rösterna.

Lettland – Tzvemei un Brvbai TB/LNNK 7,5 procent (Europaparlamentsvalet)

Grekland – Laikòs Orthódoxos Synagermós

(Laos) 7,2 procent (Europaparlamentsvalet)

Storbritannien – British National Party 6,5 procent

Slovakien – Slovakiska nationalistpartiet 5,6 procent

Luxemburg – Alternativ Demokratesch Reformpartei har fem mandat av 60

Slovenien – Slovenska nationalistpartiet fick fem mandat i det senaste parlamentsvalet

Källa

Från Le Pen till Pim Fortyun – populism och parlamentarisk extremism i dagens Europa, av Jens Rydgren och Anders Widfeldt.

Siffrorna om partiernas stöd är hämtade från www.expo.se och kontrollerade mot www.migatrionsinfo.se och www.wikipedia.com

Det handlar om makt

METOD Vem är det som har makten att definiera ett problem i samhället och vilka tillåts inte själva komma till tals? Vad får sägas och av vem?

I den kritiska diskursanalysen går det att titta på flera olika nivåer. Vem som får uttala sig och på vilket sätt en händelse beskrivs i en nyhetsartikel säger någonting om samhällets normer i stort. Med kritisk diskursanalys står språket i fokus.

Kristina Boréus är nyutträd professor i Statsvetenskap vid Stockholms Universitet. Hon har studerat valrörelser i Sverige och Europa och använder sig ofta av kritisk diskursanalys.

– Jag är väldigt eklektisk, jag tar det som verkar passa in på problemet. Samtidigt har jag en diskursanalytisk utgångspunkt. Jag tycker att det är viktigt att komma åt de underliggande reglerna för till exempel det offentliga samtalet. Vad som är möjligt att säga, vad folk faktiskt säger och vad som tas för givet, säger Kristina Boréus.

Kristina Boréus har också använt sig av begreppet diskursiv diskriminering. Det handlar om negativ särbehandling som är kopplad till en tillskriven grupptillhörighet och som tar sig uttryck i språket och kan sammanfattas i fyra olika kategorier.

Exkludering innebär att gruppen inte får komma till tals eller blir förbisedda i ett resonemang där de borde ha nämnts. Nedvärdering innefattar benämningar, associationer och beskrivningar. Objektivisering är när människor beskrivs som om de saknar känslor, behov och önskningar, eller när människor beskrivs som om de vore saker, eller verktyg för någonting. Diskursiv diskriminering kan också vara förslag som man inte hittar i språket men där negativ särbehandling föreslås eller där stöd för en pågående negativ särbehandling påvisas.

Ordet diskurs betyder samtal, eller yttring. Ordet kan också syfta på en helhet av sammanhängande texter, utsagor och uttalanden om ett givet ämne.

Victoria Greve

Så här gjorde vi

Vi gjorde ett schema med frågor som vi ställde till alla texter vi analyserade där vi speciellt tittade på vilka värderande och beskrivande ord som användes i samband med Sverigedemokraterna. Vilka det var som fick uttala sig och om vad. Om Sverigedemokraterna själva kom till tals och i så fall, hur de blev bemötta. Vi tittade också på om texten presenterar kopplingar mellan orsak och verkan, där en händelse ska ha lett till en annan.

I vårt analyschema ställde vi också frågan vad det var som inte sades och vilken förståelse som läsaren förväntas ha, både värderingar och kunskaper. Vi tittade på hur stor plats olika ämnen och helheten tog med rubriker, ingresser, bilder, billboards och brödtexter.

Sedan gick vi igenom artikel för artikel och besvarade frågorna. I efterhand lade vi in resultaten i excelfiler, och sammanställde svaren tidning för tidning.

Vi har tittat på nyheter och analyser som står på nyhetsplats i de tidningar vi har analyserat. Det innebär att vi har valt bort ekonomidelar, kultur och sport, samt debattartiklar och ledare. Samtidigt är inte alla tidningarna uppbyggda på samma sätt. I Göteborgs-Posten har vi även inkluderat Politik-Ekonomi-delen eftersom det är där den största delen av Göteborgs-Postens politiska bevakning publiceras, samt C-delen i Sydsvenskan med lokalt material.

Urval

Vi analyserade artiklar publicerade 17 – 22 september i Göteborgs-Posten, Sydsvenskan, Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Expressen. Vi grundade vårt urval på de tidningar som Kent Asp analyserar i Valundersökningen, men istället för Norrländska Socialdemokraten valde vi att ha med Sydsvenskan, som har en lång erfarenhet av att bevaka Sverigedemokraterna.

Sex tidningar, tre strategier

Sverigedemokraterna särbehandlas i fem av våra sex största tidningar. Samtidigt har alla tidningar sina egna publicistiska idéer om hur partiet faktiskt bör bevakas, och på vilka grunder.

Text: Linnea Johansson

Särbehandling genom tystnad

RESULTAT På Dagens Nyheter fick en journalist i uppdrag i våras att läsa in sig på Sverigedemokraterna. Men redaktionslinjen gav riktlinjer om en återhållsam bevakning.

Strategin särbehandla innebär att partiet behandlas annorlunda än vad andra partier skulle ha blivit behandlade. Denna strategi är vanligt förekommande i artiklarna som vi analyserat. Medierapporteringen av Sverigedemokraterna i 2006 års valrörelse var liten. Partiet fick 0,6 procent av uppmärksamheten vilket kan jämföras med ett valresultat på 2,9 procent. I årets valrörelse har Kent Asp sett att denna uppmärksamhet blivit åtta till nio gånger större.

De undersökta tidningarna kan delas upp i tre tydliga grupper. Det är de Stockholmsbaserade morgontidningarna Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet som har minst frekvent bevakning. Det är kvällstidningarna vars bevakning är nästan dubbelt så stor som dessa

Vår definition

Professor Kent Asp hänvisar till tre strategier i hur medierna har förhållit sig till Sverigedemokraterna 1. särbehandling 2. Att ta debatten och 3. att skriva om dem som alla andra.

Strategin särbehandling har vi delat upp i två delar: Särbehandling genom tystnad och särbehandling genom extra kritisk bevakning.

tidningar. Avslutningsvis är det Göteborgsposten och Sydsvenskan som gett Sverigedemokraterna mest utrymme på nyhetsplats. Sydsvenskan har till exempel nästan tre gånger så många artiklar om partiet under den här perioden i jämförelse med de Stockholmsbaserade dagstidningarna. När vi besöker Dagens Nyheter visar det sig att tidningen är mycket väl medvetna om sin restriktiva bevakning – den har grundat sig på ett aktivt val. Hur man skulle förhålla sig till Sverigedemokraterna på Dagens Nyheter var långt ifrån självklart. Redaktionschef Åsa Tillberg har suttit i långa diskussioner om bevakningen av partiet. Till slut valde man vägen med en mer restriktiv rapportering.

Man valde den strategin av två anledningar. Det ena skälet är att Sverigedemokraterna var ett så pass litet parti som inte hade någon

plats i riksdagen. Här spelar teorier om mediernas påverkan in, enligt det kan medieuppmärksamhet hjälpa ett litet parti att växa sig större. Istället för att skildra en utveckling blir medierna istället med och skapar, och påverkar utvecklingen. Dagens Nyheter ville heller inte skriva för mycket om Feministiskt Initiativ och Ny Demokrati av samma anledning, menar Åsa Tillberg.

– Det gäller för andra uppstickarpartier också, att man får vara lite försiktig så att man inte på ett onödigt effektivt sätt underblåser någonting som inte sker av sig själv, säger Åsa Tillberg.

Det andra skälet är att tidningen bedömde att Sverigedemokraternas grundsyn gick tvärs emot vad tidningen står för.

– Av den anledningen ville vi inte bidra med att lyfta fram dem i onödan, säger Åsa Tillberg.

Mats J Larsson är reporter på Dagens Nyheter. I våras läste han in sig för tidningens räkning på Sverigedemokraterna. Han säger att tidningen egentligen hade tre olika strategier i sin bevakning av Sverigedemokraterna i nära anslutning till valet. Tidningens policy under valrörelsen var en återhållsam bevakning. Men två veckor innan valet hände någonting. Tidningen bestämde sig för att lätta på den mer restriktiva hållningen. Redaktionschef Åsa Tillberg håller med om att tidningen ändrade strategi under valrörelsen.

– I takt med att det blev mer och mer en realitet att Sverigedemokraterna skulle komma in i riksdagen så skrev vi också mer om dem. Man kan inte stoppa huvudet i sanden och låtsas som om de inte finns, säger Åsa Tillberg.

När valresultatet stod klart var det också dags för Dagens Nyheter att omvärdera sin hållning till Sverigedemokraterna. De är nu ett riksdagsparti, vilket enligt Mats J Larsson och Åsa Tillberg helt förändrar tidningens bevakningsstrategi. Nu kommer tidningen att bevaka partiet på samma sätt som de gör med andra riksdagspartier.

– Vi gör en nyhetsvärdering och vi kommer att bevaka dem i kraft av vad de får för betydelse. Skulle det visa sig att de andra partierna låter

dem bli vågmästare, då är det viktigt att bevaka dem. Visar det sig att de får en väldigt liten påverkan så kommer de inte vara speciellt viktiga och inte få särskilt mycket utrymme i tidningen, säger Åsa Tillberg.

Att Sverigedemokraterna inte kommer till tals beror inte enbart på medierna, utan på partiet som sådant. Här kan vi återknyta till Daniel Hallins modell som vi presenterade i början av denna studie. Av tre sfärer finns det en där det råder konsensus, en med legitima konflikter och en för avvikelser. Sverigedemokraternas åsikter ligger i en sfär där det inte är självklart att de ska få komma fram, eftersom deras åsikter betraktas som alltför avvikande.

Svenska Dagbladet har precis som DN haft en mindre bevakning av partiet än Göteborgs-Posten, Sydsvenskan och kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen. De är inte lika uttalat restriktiva i sin strategi, vilket även märks i deras publicering. När Dagens Nyheter publicerar en lista på Sverigedemokraternas tjugo främsta namn väljer Svenska Dagbladet att publicera bilder på dem och ge dem mer plats. Lena Hennel på Svenska Dagbladet är kluven. Att behandla som alla andra skulle innebära en mycket större bevakning av Sverigedemokraterna, menar hon.

– Om Kristdemokraterna gör ett kontroversiellt uttalande så skriver vi om dem, trots att de är ett litet parti. Om vi gjorde samma sak med Sverigedemokraterna så skulle vi skriva om dem jämt, säger Lena Hennel.

Tobias Brandel är till vardags nyhetsjournalist på SVD Kultur, men under valåret var han reporter på politikredaktionen. Han menar att det ändå kan lysa igenom vilken åsikt en reporter har.

– Det har handlat mycket om vad vi själva känt och bedömt, så det är svårt att svara på om vi har haft någon linje. Jag tror att de flesta reportrar idag säger att vi måste vara konsekvensneutrala och det är inte vårt jobb att hindra någon, men i praktiken så kan man ändå få känslan när man läser många artiklar att den här journalisten är emot Sverigedemokraterna, säger Tobias Brandel.

Lena Hennel på Svenska Dagbladet menar att det går bra att göra en bra bevakning av Sverigedemokraterna i enskilda texter där deras resonemang kan förtydligas och motfrågor kan ställas. Det blir svårare när ett citat ska sprängas in i en text. Det är här det kan bli en glidning i gränserna för vad som är okej att ge uttryck för i ett offentligt samtal. Ett kontroversiellt citat behöver många motfrågor, vilket inte alltid fungerar i en text med begränsat antal tecken. Hon pekar också på att i den dagliga bevakningen är det många faktorer som spelar in, där redaktionen inte kan påverka allting.

– Det är tidspress och det är begränsat utrymme och det är massor med saker som kan förklara att saker och ting blir som det blir. Sen är det ofta som saker inte är överlagt, säger Lena Hennel. Hon menar att medierna genom att skriva mycket om Sverigedemokraternas utspel i frågor som rör invandrare gör det att de andra partierna känner att de måste reagera på det. Det kan starta en debatt som har forcerats fram av mediebevakningen.

En del i tystnadens strategi som vi har sett prov på hos alla tidningar är att det talas mer om Sverigedemokraterna än med dem. I vår analys är detta en vanlig orsak till särbehandling: Att Sverigedemokraterna som part i en konflikt inte själva kommer till tals. Till viss del kan detta te sig naturligt. Det finns ett intresse i att de sju andra politiska partierna får uttala sig om hur det kommer sig att ett åttonde parti lockar så pass många väljare.

– Alla artiklar som skrevs nämnde Sverigedemokraterna då, i en bisats, så det beror på hur man räknar, säger Åsa Tillberg.

I vår studie har vi kunnat se att detta gäller i exempelvis partiledarutfrågningar där det är naturligt att bara en part får uttala sig. Men det förekommer även i situationer där det finns två tydliga aktörer – där bara en kommer till tals.

I den övergripande bilden av Sverigedemokraterna i valrörelsen 2010 har Sverigedemokraterna ofta blivit omtalade, men de har själva mer sällan fått uttala sig. Forskaren Jesper Strömbäck har sett samma tendens.

– Sverigedemokraterna får mer sällan komma till tals i frågor som rör dem själva. Om Moderaterna kritiserar Socialdemokraterna så får de garanterat komma till tals, det är inte alls lika säkert när det gäller Sverigedemokraterna, säger han.

Mats J Larsson på Dagens Nyheter ställer sig dock frågande till kritiken. Han försöker alltid ha med Sverigedemokraternas egna uttalanden i sina artiklar.

– Om ni tittar i mina artiklar ser ni nog att i nio fall av tio, eller i nittionio fall av hundra så får Sverigedemokraterna själva komma till tals, säger han.

(Sex dagars kodning ger inte tillräckligt med resultat för att skärskåda enskilda journalister. Av de artiklar som Mats J Larsson skrivit under dessa dagar innehåller majoriteten uttalanden från Sverigedemokraterna själva.)

Morgontidningarna och framför allt Sydsvenskan är bättre på att låta partiet komma till tals. Kvällstidningarna och framförallt Expressen låter i mindre grad Sverigedemokraterna göra det. Åsa Tillberg menar att även om Dagens Nyheter har haft en restriktiv publicering av artiklar om Sverigedemokraterna så har tidningen varit noga med att ha en kontakt med partiet. Mats J Larsson har haft på sitt bord att lära känna partiet närmare och bygga upp en relation till dem.

– Det var en medveten strategi. Vi måste lära känna dem. Vi måste skaffa oss källor, precis som i de andra partierna. Vi kan inte ha beröringsångest, säger Åsa Tillberg.

Särbehandling genom extra kritisk bevakning

RESULTAT Både Aftonbladet och Expressen gick i slutskedet av valrörelsen ut med kampanjer för att stoppa Sverigedemokraterna från ledarplats. På nyhetsplats var bevakningen omfattande och hård, med metaforer lånade av krig och strid.

Den andra delen av strategin särbehandla består av särbehandling genom extra kritisk bevakning. Tidningen granskar partiet hårdare och mer än vad de gör på andra partier. Forskaren Kent Asp tar själv upp Expressen som exempel.

- Här behandlade man inte Sverigedemokraterna som ett vanligt parti, man gjorde en särställning för dem. Kent Asp menar att tidningen med sin rapportering blir en kraft som motarbetar partiet.
- Vad man skulle kunna kalla kampanjjournalistik rent ut sagt.

På vilka sätt särskiljer sig då Expressens bevakning, vad gör dem extra kritiska? Vi har kunnat urskilja några tydliga mönster. På ledarplats är tidningen tydlig: "Nej!" lyder deras framsida på valdagen, med en hopknycklad röstsedel från Sverigedemokraterna på bild. Åsikterna på tidningens ledarsida gör givetvis att nyhetsartiklarna fortfarande kan vara neutrala. Dagen efter tas dock framsidan åter upp, denna gång på nyhetsplats. Här får alla övriga partiledarna hålla i den och tillsammans med Expressen ta ställning emot Sverigedemokraterna. En blandning av vad som är ledarens åsikter och tidningens nyhetsmaterial ger en helhetsbild av tidningens ställningstagande

Expressens extra kritiska bevakning märks bland annat när det gäller deras användning av ordet "främlingsfientlig". I reportertexten som inte är kopplad till åsikter och/eller citat i de undersökta morgontidningarna är denna benämning mycket ovanlig, även om Sverigedemokraterna exempelvis kallas "främlingsrädda" i en analystext på nyhetsplats i Dagens Nyheter. I Expressen används ordet frekvent, inte bara i citat utan även i reportertext.

Ett av de tydligaste exemplen på särbehandling är sättet som tidningen skriver om partiet och vilken helhetsbild deras rapportering ger. I Expressen är det stigmatiserade att förknippas med Sverigedemokraterna. Det visar rapporteringen med en lista på personer som varit inne på Sverigedemokraternas hemsida och beställt material om partiet och som har spridits på Internet. Expressen skriver då om 18-åriga Nina som känner sig uthängd eftersom hon beställt material till ett skolarbete och nu finns med på listan. Nina får komma till tals där hon säger att det känns som om hennes sociala liv är över. Varför det är stigmatiserande att förknippas med partiet framkommer inte.

Ett typexempel av artiklarna hittar vi den 17 september under rubriken *På väg att få makten*. Här hittar vi tre gånger ordet främlingsfientlig på framstående platser: I nedryckaren, ingressen och i inledningen av brödtexten, utan att ordet återges i citat. Det tyder på en särställning och på att Sverigedemokraterna definieras som ett annat parti än övriga partier.

I brödtexten används ofta förstärkande ord och beskrivningar i samband med partiet som ofta är negativa. Det kan vara att Sverigedemokraterna beskrivs som ett hot, deras företrädare är främlingsfientlighetens ansikten och att det står att hatet med dem har kommit in i riksdagen. Men många gånger blir det kraftigt negativa intrycket ett resultat av helheten. Här kan rubriken vara hårdvinklad, det kan vara en bild som ger negativa associationer. Ett exempel på hur mycket helheten betyder är i presentationerna av Sverigedemokraternas tjugo riksdagskandidater. I Dagens Nyheter redigerades nyheten till att få relativt lite plats och kandidaterna presenterades i en

lista utan bilder. I Expressen presenteras kandidaterna upprepade gånger under valrörelsen, med bild och korta beskrivningar där även en del av deras uttalanden återges. Det kan ge ett intryck av uthängning och förbrytargalleri.

När vi gör ett besök på Expressen är det bråda dagar. Den politiske reportern Niklas Svensson har en hel del texter att sätta ihop, det är nämligen bara någon dag sedan Mona Sahlin avgick. Under valrörelsen bevakade Niklas Svensson främst de två största partierna: Moderaterna och Socialdemokraterna. Men under de sista dagarna blev det en bred bevakning där alla reporterna hjälptes åt. Många av de texter som vi har haft med i vår studie har han tillsammans med reporterkollegan Fredrik Sjöshult skrivit. Niklas Svensson menar att man på Expressen tidigt var ganska överens om två saker: Det första var att tidningen skulle skriva mycket om Sverigedemokraterna, det andra att man skulle granska dem hårt.

Tidningen ville skriva mycket om partiet eftersom de i början av året såg att partiet låg runt fyra procent i opinionsmätningar. Sverigede-

mokraterna skulle troligtvis bli ett nytt riksdagsparti. Det var utifrån den verkligheten som de lade upp sin bevakningsstrategi. Niklas Svensson menar vidare att tidningen inte hade koll på partiet fullt ut och därför kände att en hård granskning var det som krävdes.

– Det var uttalat här att vi skulle granska dem noga och följa dem i vad de gjorde. Vi är en av få redaktioner som har fortsatt med det sedan valresultatet blev känt, säger Niklas Svensson.

En del i strategin särbehandling kan handla om att inte låta Sverigedemokraterna uttala sig i artiklar som rör dem själva. Ett tydligt exempel är när Lars Ohly inte ville sitta i samma sminkloge som Jimmie Åkesson. En händelse som fick stor plats både i Aftonbladet och i Expressen. I Expressen är det dock endast Lars Ohly som får uttala sig och hans agerande får en del motfrågor från journalisten. I en situation med två aktörer är det naturligt att båda kommer till tals, vilket inte var fallet här.

Niklas Svensson har flera förklaringar till att Sverigedemokraterna inte kommer till tals i många av de artiklar som rör dem. Den första

HEKTISK DAG. Alla ville intervjua Jimmie Åkesson som åkte mellan Radiohuset, SVT-huset och riksdagshuset. Samtidigt planerade alliansen för hur de ska klara sig kvar vid makten trots Sverigedemokraternas vägmästarroll i riksdagen. Foto: SVEN LINDBALL

Hemliga lösningen: Locka över ledamöter och sändra gruppen

Prickskytte mot enskilda SD-riksdagsledamöter och försök att torpedera Sverigedemokraternas riksdagsgrupp genom söndring.

Expressen kan i dag avslöja den hemliga katastrofplanen för att rädda alliansregeringen – en strategi som har inspirerats av lyckat sabotage av Ny Demokratis roll som vägmästare.

Jimmie Åkesson turnerade i går mellan tv- och radiohusen i Stockholm för intervjuer och möten med andra topppolitiker. Han besökte också säkerhets-

Moderaternas analys bygger denna gång på att SD kan vara enklare mål för prickskytte.

✓ Flera av de nyvalda riksdagsledamöterna är unga och alla

Söndring är ett annat vapen för att undanröja hotet från SD i riksdagen.

Det lyckades med Ny Demokrati och bedömningen av SD är att det borde vara ännu enklare med tanke på historien och att det handlar om ett relativt instabilt parti.

Anklagas för toppstyrning

✓ Jimmie Åkesson har kritiker inom partiet. Han anklagas för

SD-RIKSDAGSLEDAMÖTER SOM	
 <p>JIMMIE ÅKESSON FD AKTIV I M 31 år, partiledare, Sövesborg.</p>	 <p>JONAS ÅKERLUND FD AKTIV I M 61 år, vice partifordförande, politisk sekreterare, Stockholm.</p>
 <p>MATTIAS KARLSSON FD C-VALJARE 33 år, presschef, politisk sekreterare, Lund.</p>	 <p>RICHARD JOMSHOF FD AKTIV I M 41 år, ledamot partistyrelsen, lärare, Karlskrona.</p>

är rent praktisk. Niklas Svensson tycker att kontakten med Sverigedemokraterna är svårare än med de andra partierna. De är svårare att få tag på rent praktiskt.

– Andra politiska partier har pressekreterare som svarar dygnet runt och som har sina politiker som de svarar för. Men inom Sverigedemokraterna är man ofta hänvisad till Linus Bylund som säger: Kan ni skicka ett mail?

I ett avseende har även Expressen antagit den andra formen av särbehandling: Tystnaden. Under valrörelsen höll Niklas Svensson i direktsända utfrågningar i Expressens webb-TV av politiker från de olika partierna. Då blev inte Sverigedemokraterna inbjudna. Det var ett medvetet val från chefredaktören och ansvariga utgivaren Thomas Mattsson. Tidningen skulle granska och bevaka partiet i tidningen, men ville inte släppa upp dem på sin egen scen.

– Vi kan inte ha koll på vad de kommer med för budskap. Det fanns en rädsla från vår sida att de skulle framföra främlingsfientliga budskap från vår scen, i direktsändning, förklarar Niklas Svensson. Han menade att reporterna på Expressen inte hunnit bekanta sig med Sverigedemokraternas kandidater tillräckligt bra ännu.

Är det skäl nog att stänga dem ute, att journalister inte har tillräcklig kunskap?

– Inte i tidningen, men i en direktsändning kan det vara det, säger Niklas Svensson.

Expressen har behållit samma strategi i hur de ska bevaka partiet före och efter valet. I en direktsänd partiledarutfrågning 2014 skulle inte Expressen ha behandlat partiet annorlunda för att de är ett riksdagsparti, tror Niklas Svensson. Men oddsen är ändå större för att de i en liknande situation om fyra år skulle släppas fram på scenen. Han tror att tidningen

då har lärt känna dess ledamöter bättre och känner sig mer säkra på hur de kommer att agera i en intervjusituation.

En del i Expressens extra kritiska bevakning är deras användande av värdeladdade ord i samband med partiet. Niklas Svensson hajar till när vi visar honom en ingress med sju ord som kan kopplas till krig. Även om han tycker att det blev lite mycket i just den artikeln så menar dock Niklas Svensson att det är så kvällstidningarnas retorik ser ut. Han håller inte med om att tidningen skulle ha målat upp en extra svart bild när det gäller Sverigedemokraterna. I rapporteringen om Socialdemokraterna och Moderaterna har ett liknande bildspråk funnits, menar han.

I vår studie ingår inte att undersöka förhållandena mellan bevakningen av SD och andra partier. Vi kan bara konstatera att det i uppseendeväckande många fall används liknelser med negativ innebörd när Sverigedemokraterna avhandlas. Niklas Svensson pekar på att tidningen i det här läget har kopierat de politiska partiernas sätt att uttrycka sig. Det var på det här sättet som även de såg på situationen.

Den stora skillnaden i de två olika särbehandlingarna, att tysta partiet eller att bevaka extra kritiskt, ligger kanske i tidningens syn på hur dess ansvar i politiken ser ut. Expressen tycker att det är deras ansvar att skriva extra kritiskt om Sverigedemokraterna eftersom de är ett nytt parti. Men han tycker inte att tidningen ska ta någon hänsyn till hur en publicerad text skulle påverka valutgången.

– Om våra publiceringar innebär att fler människor röstar på Sverigedemokraterna eller att färre gör det. Det är ingenting som vi ska ta hänsyn till, säger Niklas Svensson.

Tidningar som tar debatten

RESULTAT Att ta debatten innebär att titta på partiets sakfrågor och politik och komma med motargument. Det är en strategi som är vanligaste på ledar- och debattplats. Det tydligaste exemplet kan vi se hos Aftonbladet som valde att publicera en debattartikel av Jimmie Åkesson.

Ingen av tidningarna har haft en bevakning som går ut på att ta debatten under den period vi analyserat. Samtliga tidningar utom Dagens Nyheter innehåller dock enstaka exempel på denna strategi.

Ett exempel på när den här strategin har använts i vårt material är i samband med att Sverigedemokraterna släppte sin skuggbudget. På Expressen berättar Niklas Svensson att tidningen hade flera ekonomireportrar och en research-avdelning som blev satta att dissekera partiets budget. En uppföljande artikel får tjäna som exempel på strategin att ta debatten.

I artikeln med rubriken *Vi har inga rasistiska utgångspunkter* blir Jimmie Åkesson intervjuad i en fråga/svar-form av Fredrik Sjöshult. Här tas en rad frågor upp och Jimmie Åkesson får svara på dem, ibland med följdfrågor från journalisten. Här har frågorna en negativt präglad klang: "Jimmie Åkesson, finansminister Anders Borg anser att ert budgetförslag är så felräknat att det inte går att ta på allvar. Är inte det ett problem för er?" och fortsätts av följdfrågan "Men har du ingen respekt för hans politik", en fråga formulerad så att den förutsätter att Jimmie Åkesson inte har det.

Ofta hör man politiker säga att de ska "ta debatten" med Sverigedemokraterna. Men hur kommer det sig att inte fler tidningar har tagit fasta på detta? Kanske har tidningarna insett det som Kent Asp menar är den här strategins stora svaghet: Att det är svårt att vinna en debatt mot ett parti som Sverigedemokraterna. Andra politiska partier kan möta varandra i en debatt även om de ligger så långt ifrån varandra på den politiska skalan som

vänsterpartiet och moderaterna gör. Kent Asp menar att Sverigedemokraterna en förenklad syn på samhällsproblem och hur dessa ska lösas och att det gör dem svårare att ta debatten med.

– Man tenderar nästan alltid att förlora eftersom de kan förenkla det. Rätt som det är kan de helt ta avstånd från faktauppgifter som de flesta tar för givna och tvärt om, säger Kent Asp.

Han får medhåll från Arash Mokhtari, projektledare på den mediegranskande sajten Quick Response, som menar att Sverigedemokraterna fortsätter sig att använda sig av sifferuppgifter, även när de har blivit motbevisade att siffrorna inte stämmer.

Professor Jesper Strömbäck pekar på att resonemanget om att ta debatten med Sverigedemokraterna är en del av ett feltänk. Att "ta debatten" behöver inte betyda att ge sig in i en strid i frågor som rör invandring. Det finns andra sätt att ställa kritiska frågor till partiets företrädare. Han pekar på att alla partier har frågor där de är starka. Miljöpartiet har miljön, Moderaterna ekonomisk tillväxt och Socialdemokraterna välfärden. Han hänvisar till forskning som har visat att det parti som är förknippat med en viss fråga gynnas om den frågan diskuteras. Själv tror han inte att Sverigedemokraterna hade kommit in om krisen i Grekland hade inträffat närmare i samband med valet. Då hade valets frågor rört områden som inte gynnat partiet, samtidigt som färre hade protesterat och lagt sig röst utan att tycka att valet spelade någon roll.

– Att ta debatten innebär att man ska prata med SD om andra frågor, inte ta upp frågor som rör invandring, säger Jesper Strömbäck.

2006 blev Sverigedemokraterna fjärde största parti i Skåne. Daniel Sandström tänker tillbaka. – Det tog oss lite på sängen. Vi hade en lång debatt efter det, hur man kan förklara det och så vidare. Efter det tog vår bevakning av Sverigedemokraterna fart, mer än innan. Jag upplever att Stockholm och Mellansverige är där vi var 2006, säger Daniel Sandström.

Att Sydsvenskans bevakning skiljer sig från resten av landet har flera förklaringar. Tidningen har en lokalt förankrad journalistik, vilket innebär att deras texter kommer att spegla verkligheten i den egna regionen i högre grad än verkligheten i hela landet. En annan anledning till tidningens annorlunda hållning är en enskild individ och hans specialintresse. Reportern Niklas Orrenius. Han har i många år rapporterat om partiet och länge argumenterat för att räcker med de journalistiska verktyg som finns.

– Det behövs inte några andra redskap, ingen grövre slägga när man skriver om Sverigedemokraterna. Det duger bra med de vanliga journalistiska metoderna: Vara nyfiken och rapportera om det som är sant, relevant och intressant, säger Niklas Orrenius som även skrivit en bok om Sverigedemokraterna.

Allt annat är att svika läsarna.

– Vi tror att de journalistiska metoderna räcker för Darfurkonflikten, det amerikanska valet och världssvälten. Det är jättesvåra frågor, men vi tror ändå att de journalistiska redskapen duger till att beskriva dem. Varför skulle de inte duga för ett litet svenskt parti?, säger han.

Daniel Sandström och Niklas Orrenius på Sydsvenskan har valt sin strategi efter att ha resonerat bort de övriga.

– Tiga ihjäl argumenten skrämmer skiten ur mig. För jag tycker att då har man slutat att vara journalist. Då är man något sorts filter som inte tror att människor klarar av information, säger Niklas Orrenius. När SVT höll slutdebatt tog de inte med Sverigedemokraterna, med motiveringen att de inte var ett riksdagsparti. Ur en journalistisk synpunkt tycker Niklas Orrenius att det var fel. Han anser att kriteriet ska vara vad folk behöver veta inför valet.

Han menar att det är journalisternas ansvar att göra sitt bästa för att ge en objektiv skildring av vad som händer.

– Som konsument vill jag ha någon som berättar sanningen, inte tiger ihjäl den. Jag vill ha tidningar som försöker, som är ärliga och är lite djävulens advokat ibland. Vem bestämmer när ett parti blir så obehagligt att vi ska bekämpa det?

Niklas Orrenius vill dock inte säga att tidningen behandlar Sverigedemokraterna som alla andra eftersom han menar att uttrycket kan missförstås.

– Jag tycker inte att jag bevakar Sverigedemokraterna som alla andra. Det är ett ganska stort missförstånd. Jag propagerar för att man inte ska vara taskigare mot Sverigedemokraterna än mot andra. Inte vara orättvis och underlåta att skriva när de blir misshandlade eller när någonting kan gynna dem. Men de är inte som andra, så de ska inte få samma frågor som andra partier. De har mycket mer rasism i partiet och måste få mer frågor om det. Precis som de andra partierna inte heller är som alla andra. Alla partier bevakas utifrån sin historia och det gäller även Sverigedemokraterna, säger Niklas Orrenius.

I ett reportage från Sydsvenskan den 21 september under rubriken *Strandberg: Att stänga SD ute fungerar inte* kan vi se prov både på Sydsvenskans syn på hur Sverigedemokraterna ska bevakas, och hur den går hand i hand med politikernas syn på hur partiet ska bli behandlat i politiken. Här ställs Stockholm mot Skåne. Politikerna är mer vana vid partiet längre söderut i landet, på samma sätt menar Sydsvenskan att de kan ge råd till tidningarna norröver i hur pressen ska bevaka partiet. Här kan vi också se ett exempel på hur Sverigedemokraterna får komma in och bemöta textens resonemang, trots att större delen av texten är en intervju med kommunalrådet Torkild Strandberg från Folkpartiet. Här finns inga spekulerade drag, inga epitet vid partiets namn eller negativa ordval från journalistens sida. Både textens innehåll i sak och dess utformning pekar mot strategin som vi valt att kalla behandla som alla andra.

Men finns det då inga negativa aspekter med att ha med Sverigedemokraterna som det åttonde partiet i partiledarutfrågningar innan de ens kommit in i riksdagen, och att behandla Sverigedemokraterna som ett parti som alla andra? Ett legitimerade av Sverigedemokraterna gör att även deras argumentation kan tas mer på allvar. Deras åsikter kommer att bemötas på ett annat sätt än tidigare. Ett problem som har lyfts upp är att debattklimatet kan förändras om Sverigedemokraterna släpps in som legitima aktörer på den politiska ba-

nan. Det är en problematik som Sydsvenskan är medveten om.

– Om du intervjuar delar av samhället som har en ganska aggressiv och extrem syn på vissa saker så ska du fundera på när sådana repliker går in i tidningen utan att man reagerar. Det är lite det som hände i Danmark, där man fick en vokabulär där det var fritt fram att säga vad man ville om folk från andra länder. Den utvecklingen tror jag att man ska vara vaksam på, säger Daniel Sandström.

”Mitt uppdrag är inte att tycka utan att skildra”

INTERVJU Urban Andersson har följt valrörelser under hela sin tid som nyhetsfotograf. När Sverigedemokraterna kom in i riksdagen tog han själv initiativ till att följa Sverigedemokraterna under deras första vecka i riksdagen.

– Jag började med att träffa Jimmie Åkesson i riksdagshuset och i deras nya lokaler och hans presskille Linus Bylund var med. Och de undrade ju vad jag skulle göra. Jag sa ju att jag vill följa er, jag håller inte med era åsikter men det spelar ingen roll, jag vill hänga på er och se vad som händer. Och de ringde upp efter någon dag och sa ja, säger Urban Andersson. Han fick följa med partiet överallt. I riksdagshuset, i partiets kansli och i matsalen.

– Efter det här ”hemliga krismötet ” som Expressen kallade det, efter uttåget i Storkyrkan fick jag vara med. Jimmy Åkesson hade ju Sävovakter med sig överallt, även i matsalen. Han sa det aldrig men jag tror att han tyckte att det var lite jobbigt att äta i matsalen. Alla som tittade... Så han åt nog hellre på kontoret. **Du som varit med några valrörelser, ser du att bildjournalistiken har förändrats på något sätt?**

– Skillnaden är väl att man kom åt att fota mer förr. Förr åkte vi tigt med partiledarna, nu åker de separat i bilar med vakter. Och nu är

det mest de här stora, TV4, Sveriges radio och SVT som prioriteras. Förut blev bilderna mer privata, vi kom närmre. Nu åker Mona Sahlin i Säpobil medan Ingvar Carlsson kunde komma puttrande i egen bil. Reinfeldt åker i sitt regeringsplan som vi inte kommer in i, säger Urban Andersson. Han berättar att även om Aftonbladets strategi på opinionsplats har varit att skapa debatt och kritisera Sverigedemokraterna så är det ingenting som han som fotograf deltar i.

– Mitt uppdrag är inte att tycka utan att skildra.

Har du lärt dig något under veckan med Sverigedemokraterna?

– Nej... Men jag blev väldigt förvånad en gång. Vi var på en herrgård i Sörmland och plötsligt hörde vi klassisk musik och vi trodde att det var från en cd-skiva. Men det var Erik Almqvist som satt och spelade piano utan noter. Då tänkte jag: han kan saker, lattjo! Det var en sådan kontrast.

Victoria Greve

Bilden av Sverigedemokraterna

RESULTAT Åskmolnen tornar upp sig över Jimmie Åkessons hemstad Sölvesborg. Utanför kommunalrådets fönster är vädret gråmulet och bruna höstlöv flyter i bassängen. En labrador skäller inifrån en stängd butik och en tjej får punka på sin cykel. Det är dagen efter valet i medierapporteringen om Sverigedemokraterna.

Kaos. Faksimil från Aftonbladet den 20 september 2010.

Hur de olika tidningarna skriver om Sverigedemokraterna skiljer sig åt, inte minst i fråga om mängden artiklar. I den här artikeln redovisar vi våra viktigaste resultat i fråga om den sammantagna bilden.

Vi har tittat på alla artiklar på nyhetsplats där Sverigedemokraterna nämns, i sex stora dagstidningar. Våra viktigaste faktorer att undersöka var vilka som kommer till tals och på vilket sätt, vilka värderande och beskrivande ord och perspektivmarkörer som används i samband med Sverigedemokraterna.

Vilka är det som får tala

– Det känns fruktansvärt. Jag har själv lyckats blockera ut SD ur valrörelsen. Jag blir svag av det jag ser. Orden kommer från dåvarande integrationsminister Nyamko Sabuni, intervjuad av Göteborgs-Posten under Folkpartiets valvaka, efter att det blev klart att Sverigedemokraterna skulle komma in i riksdagen. (GP 20/9 2010) Citatet är typiskt för de artiklar som skrevs på valdagen. På alla de etablerade riksdagspartiernas och Feministiskt Initiativs valvaker kom reaktionerna från politiska före-

trädare på beskedet att SD kom in i riksdagen. Från Fredrik Reinfeldt och Mona Sahlin ned till företrädare på lokal nivå uttrycker politikerna bestörtning och oro. En annan grupp som intervjuas mycket om Sverigedemokraterna är experter av olika slag. Statsvetare är överrepresenterade, men också ekonomer. Genomgående i det material som vi analyserat är att Sverigedemokraterna själva väldigt sällan blir intervjuade. I mindre än hälften av de analyserade artiklarna om Sverigedemokraterna kommer de själva till tals. Expressens politiska reporter Niklas Svensson framför. Han tycker inte att det är konstigt att Sverigedemokraterna blir mer omtalade än de själva får komma till tals i valrörelsen. De andra politiska partierna måste få frågor om hur de förhåller sig till ett nytt parti.

– Det är klart att det är intressant att höra vilken analys Sverigedemokraterna själva har till att det gått som det gått. Varför de blev det här framgångspartiet, varför de kom in i riksdagen. Men om analysen stannar vid att det beror på att svenska folket är trötta på invandrare och vill se en annan integrationspolitik, då tycker jag nog att de fått framföra det budskapet ganska många gånger redan, säger Niklas Svensson. Att Sverigedemokraterna är svårare att få tag i och inte har samma rutin i sina kontakter med pressen leder också till att de inte lika ofta citeras direkt.

– Vi avstår ju inte från att skriva kritiska artiklar om Sverigedemokraterna bara för att de inte hör av sig. Om de inte går att få tag i blir det i större utsträckning så att vi pratar om dem än med dem, säger Niklas Svensson.

När Sverigedemokraterna får komma till tals är det oftast om okontroversiella ämnen som rör andra frågor än partiets politik. Till exempel vilka de kan tänka sig att samarbeta med i Afghanistanfrågan, eller kommentera sin egen datasäkerhet apropå listan med namn på privatpersoner som sökt information om Sverigedemokraterna som kom ut på nätet. De får också sällan följdfrågor.

Rapporteringen från valvakorna

I Göteborgs-Postens rapportering från Sverigedemokraternas valvaka beskrivs hur Jimmie

Åkesson togs emot som en segerherre, inspringande till "dunkande rockmusik" och en "hord med kameror i släptåg. Huvuddelen av artikeln utgörs av en intervju med statsvetaren Andreas Johansson Heinö som får förklara vad det betyder för svensk politik och för SD att de kommit in i riksdagen. Motsättningen mellan medierna och SD görs också tydlig i följande passage: "I början på kvällen eldade partisekreterare Björn Söder på partikamraterna och gick han till hård attack mot media som han ansåg hade behandlat Sverigedemokraterna odemokratiskt. Han pratade om omfattande valfusk.

– Det ser bra ut, verklighetens folk har genomskådat massmedia och accepterat att Sverigedemokraterna finns i Sverige." (Göteborgs-Posten 2010-09-20)

I Svenska Dagbladets artikel från valvakan står att ett invandringsfientligt parti nu har kommit in i riksdagen under rubriken *Objudna SD på väg in i politikens finrum*. I artikeln förekommer också epitetet islamfientligt om partiet och dess företrädare. Även om företrädare för Sverigedemokraterna citeras läggs tyngdpunkt i artikeln på en intervju med statsvetaren Peter Esaiasson och på de pengar som partiet kommer få i partistöd. Tobias Brandel, är journalist på Svenska Dagbladet. Det var han som bevakade Sverigedemokraternas valvaka för tidningens räkning.

– Det var väldigt intressant. Det var en väldigt märklig tillställning så. Det var nästan mer journalister än partifolk. De stod där och jublade fem personer, så stod vi trettio personer runt omkring och tittade på dem och plåtade dem när de jublade. Och stämningen är ju inte så god mellan Sverigedemokrater och journalister, säger Tobias Brandel.

Även på andra partiers valvaker var Sverigedemokraterna i fokus och många känslor rörelses upp när Sverigedemokraterna kom in i riksdagen. När Sverigedemokraterna beskrevs som "segerrusiga" är de andra partiernas företrädare bekymrade, chockade, besvikna, skrämde och ledsna. Det var en sorglig dag för Sverige och ett besvärligt läge.

Nyhetstexterna om Sverigedemokraterna är fulla av metaforer och symboler, många av dem är hämtade från militära termer.

– Det är kvällstidning det. Ja, prickskytte, torpedera, prickskytte, sabotage. Jo jävlar, det var många ord i en ingress. Ofta så är det ju så att vi i vårt sätt att beskriva händelser målar upp bilder som ska göra det lätt för läsaren att känna igen sig. I det här fallet var det kanske lite överdrivet, men jag har egentligen inget problem med det, säger Niklas Svensson på Expressen. Samtidigt menar han att det är det en del av kvällstidningsspråket, inte något som bara gäller texter om Sverigedemokraterna.

– Det ligger i formen på något sätt. Vi tar i lite mer och använder ett lite mer målande språk än morgontidningarna gör, säger Niklas Svensson. I alla tidningarna är stämningssättande miljöbeskrivningar vanliga, och får metaforiska betydelser. "Dagen efter valet glödde Rosenbad i septembersol och det preliminära resultatet kastade långa skuggor över den politiska realiteten som stadsministern nu måste hantera (*Total blockpolitik mjukas upp*, SvD 21/9 2010). I GP stod det att "dagen efter valet skiftar det rödgröna Majorna i grått". I några artiklar från Aftonbladet beskrivs även partiet som ett oväder, en naturkraft och en naturkatastrof. Att sätta ut beteckningar som främlingsfientlig eller rasistisk framför Sverigedemokraterna är också fortfarande vanligt. Främst är det hos kvällstidningarna, men även morgontidningarna gör det.

– Tidigare skrev man alltid "det främlingsfientliga partiet" i alla sammanhang när man nämnde dem och det har vi slutat med. Någonstans blev det nästan lite löjligt med ett parti, särskilt nu när de är i riksdagen, att man sätter en etikett på partiet varje gång man skriver om det. Men sen är det det där ordet "kritisk" som har börjat smyga sig in. Att en del använder ordet invandringskritisk och islamkritisk. Där använder jag ordet fientlig säger Tobias Brandel.

Sverigedemokraternas politik

Tidningarna skriver om att de blottlägger och avslöjar partiet, men det är svårt att få någon bild av partiets politik genom de medietexter

som ligger till grund för vår analys. Politiskt beskrivs SD som ett främlingsfientligt missnöjesparti. Sverigedemokraternas rötter i Bevara Sverige Svenskt nämns också i flera artiklar. I det analyserade materialet framkommer tre huvudområden där Sverigedemokraterna uttalar sig: Invandringspolitiken, kriminalpolitik och äldreomsorg. Men det är invandringsfrågorna som SD förknippas med.

På lokal nivå går det att få information om vad SD har drivit för frågor. I Sydsvenskans täckningsområde har Sverigedemokraterna varit representerade i kommunerna sedan två mandatperioder tillbaka. Men även där är det tonvikten på invandringsfrågor. "Motionerna från SD varit allmängiltiga men så fort det kommer till invandringsfrågorna är de helt emot. De gillar inte invandrare, så enkelt är det." I artikeln *SD-politiken i verkligheten* går en Expressenjournalist igenom vad Sverigedemokraterna har arbetat för lokalt. Där står att de röstat mot ensamkommande flyktingbarn, motioner om att beräkna kostnader på invandring för orten (Expressen 21/9 2010). I tidningar med mer lokalt material, där SD finns representerade redan sen innan valet, som Sydsvenskan och Göteborgs-Posten går det också att få reda på vad SD tycker i andra frågor än invandring, och vad de utträttat under föregående mandatperioder. Mest fokus ligger på att rapportera om och beskriva Jimmie Åkesson och hans närmaste partikollegor Björn Söder och Erik Almqvist. De beskrivs som smarta, listiga, slipade. De vill visa musklerna och är grundligt medietränade. De är några som "eldar" upp sina partikamrater och går till "hård attack" mot medierna. Om partierna i kommunerna skrivs det att partierna "slagit rot och växt" och specifika orter pekas ut som "starka fästen". En lokalpolitiker beskrivs som "gräsrot".

Det spekuleras en del om varför Sverigedemokraternas väljare har röstat som de har gjort. När partitoppen beskrivs som starkt främlingsfientliga beskrivs väljarna som lättköpta, otrygga, de har känt sig övergivna, ingen har brytt sig om deras situation och de röstar av missnöje.

Victoria Greve

Döda SD-demonen

KRÖNIKA "Linnea, kan inte du skriva artikeln? Den om Sverigedemokraterna?"

Jag tittade upp från mina papper. Skulle jag? Sommarvikarien? Hur gör man det?

Det var sommar 2010. Jag skulle för första gången skriva en artikel om Sverigedemokraterna. Det finns flera anledningar till att jag tyckte att det kändes svårt. Dels var det ett vanligt skäl: Jag hade inte tillräckligt bra koll på den lokala politiken och de lokala politikerna. Men det fanns fler anledningar.

En artikel om Sverigedemokraterna var ingen vanlig artikel. Här skulle det krävas mer av mig. Jag skulle bli tvungen att ringa en av representanterna för ett parti som jag inte hade koll på exakt vart de stod, förutom att de avskydde invandrare. Jag skulle bli tvungen att filtrera det de sa och vara på min vakt så att inte deras åsikter blev publicerad som sanning. Jag skulle vara tvungen att hitta någon som sa emot varje uns av deras uttalanden. Jag fick inte hjälpa dem framåt. Kanske var snarare min uppgift att motarbeta partiet? Jag var inte säker.

Mina arbetsgivare insåg snart att jag var osäker på hur jag skulle hantera dagens jobb. Jag fick rådet att låta en kollega läsa igenom inför publiceringen och skicka texten till nyhetschefen för en extra koll när den var klar.

Så satt jag där. Vid telefonen. Vågade inte ringa. Vad var det för en människa som jag snart skulle slå numret till? Var det ens en människa? Tänkte personen ifråga som jag? Kände den som jag? Jag måste ställa motfrågor, jag måste vara kritisk, jag måste...

Personen som svarade lät trevlig. När jag lade på luren sa jag till närmaste kollega: "Sverigedemokraten lät trevlig!"

Jag har inte läst artikeln i efterhand. Risken är stor att det såg ut precis som de artiklar som vi kritiserar i den här uppsatsen. Syftet blev inte att ställa två parter emot varandra, utan

att den ena parten skulle såga den andra. Jag var en del i kraften mot Sverigedemokraterna. Min kollega läste igenom, gjorde några småändringar. Så var den igenom. Publicerad. Min första text om Sverigedemokraterna. Men hjärtklappningen från telefonsamtalet fanns kvar i minnet. Tankarna hade börjat mala.

Några dagar senare fick jag möjligheten att intervjua Alexander Bengtsson från Expo som var i trakten i ett annat ärende. Jag drog fram den fråga som jag behövde ha svar på: Hur gör man egentligen?

– Skriv om dem som du skulle skriva om andra politiska partier, var hans svar.

Jag tror inte att jag riktigt förstod då. Kanske gör jag det nu. Nästa gång kommer jag inte tveka när jag ska lyfta telefonluren och ringa någon från Sverigedemokraterna. Mina frågor kommer att vara skarpa och kritiska. Precis som jag när jag intervjuar andra partier.

Linnea Johansson

FOTO: Adam Söder

”I valrörelsen förutsåg vi ofta ett skeende”

INTERVJU Vi har plöjt igenom tidning på tidning, och försökt att ta på oss ”SD-glasögon”. Nu är vi nyfikna på hur Sverigedemokraterna själva ser på mediernas rapportering under valrörelsen. Linus Bylund, Jimmie Åkessons pressekreterare, gav oss sin syn på det hela.

Linus Bylund möter oss vid riksdagens huvudentré. Rulltrappan går en våning upp. Vi slår oss ner i sofforna utanför plenisalen. Det är här som riksdagen fattar sina beslut. Det har bara gått veckor sedan några av platserna i salen tillföll Sverigedemokraterna i 2010 års riksdagsval. Linus Bylund tittar ut genom de stora fönstren, ut över Stockholm. En helt annan dag, några veckor tidigare låg solen rosa över taken. Det var några dagar efter valet. Linus Bylund, Jimmie Åkesson och några partikollegor kunde för första gången stanna upp och inse var de befann sig. Det som de jobbat för hade blivit verklighet. De var inne i riksdagen.

Nu har Linus Bylund vant sig vid att åka rulltrappa på sin arbetsplats. Sverigedemokraterna börjar finna sig tillrätta i lokalerna, i de nya rutinerna. Linus Bylund tillträdde som Jimmie Åkessons pressekreterare strax efter valet. I hans arbetsuppgifter ingår främst att vara en länk mellan Jimmie Åkesson och de journalister som vill träffa honom.

Vi börjar med att fråga honom hur han har uppfattat mediernas rapportering av partiet under valrörelsen. Han säger att han överlag tycker att den har varit dålig. Han känner inte igen partiet som framställs.

– Jag skulle aldrig rösta på det här partiet, och absolut inte gå med i det, om jag bara hade medias information, säger han.

Han skissar upp en mediebild av ett parti som demoniserats i pressen. Där fotografierna tar hundra bilder på Jimmie Åkesson och väljer ut de tre sämsta. Där det oftare pratas om partiet än med det. Bilden är av några tölpar som inte förstår. Som sitter missnöjda i ett hörn. Ett parti som fokuserar på enbart en fråga: Invandringen.

Men när det gäller stämpeln som ett enfrågeparti har Sverigedemokraterna själva varit med och skapat den. Linus Bylund bekräftar att det ingått i partiets mediestrategi under valrörelsen. För ungefär ett år sedan fanns det två olika viljor inom partiet: De som ville föra ut en bredare politik, och de som ville satsa på bilden av enfrågepartiet. Den senare linjen vann mest gensvar.

Den sista månaden innan valet lanserade partiet sin viktigaste fråga stenhårt: Den som rör Sveriges invandringspolitik. Det är inte bara partiets mest centrala fråga, utan även dess mest kontroversiella. En fråga som kan skapa precis de där rubrikerna i tidningarna som partiet behövde och ville ha. På många sätt en perfekt fråga att fokusera på i en valrörelse.

– Det är i någon mån medierna som bestämmer vilka som vinner valet eller når framgång. Och media kommer inte att rapportera om vi säger att vi vill ha färre uteliggare i Göteborg, säger Linus Bylund.

De kontroversiella uttalandena och partiets politik har gett mycket negativ publicitet. Partiet har heller inte bra relationer till alla medier. Partiet hittar till exempel inte sina favoritmedier i kvällstidningarna. Om Expo ringer så är oddsen mindre att de får prata med partiledningen, än om Svenska Dagbladet eller lokalradiostationer i Skåne och Blekinge ringer. Men även om partiet inte tycker att alla tidningar klarar av att ge en objektiv bild, så menar Linus Bylund att all reklam är bättre än ingen reklam. Bin Laden får fler röster än okända Agda i Borås, som han uttrycker det. Men även om all reklam är bättre än ingen så är inte all reklam bra. Bylund tycker att många gör ett feltänk när de menar att medieuppmärksamheten hjälpt Sverigedemokraterna in

i riksdagen. Han tycker inte att man kan ställa dagens i huvudsak negativa bevakning mot ingen bevakning alls, vilket han menar att den förra valrörelsen präglades av. Den negativt präglade bevakningen ska istället ställas mot en bevakning likvärdig de andra partiernas.

– Det hade partiet tjänat mest på. Det är en tävling med alla andra. Det handlar inte om hur vi blir behandlade, utan hur vi blir behandlade i förhållande till andra, säger Linus Bylund.

Han berättar att det gradvis har gått upp för Sverigedemokraterna hur viktig medieuppmärksamhet är. Linus Bylund gick med i partiet för åtta år sedan. Då var partiet avogt inställda till journalister. Partiet insåg att det finns två vägar att gå: Att låsa in sig och bli sura på den negativa medieuppmärksamheten, eller prata med medierna. Idag har Sverigedemokraterna insett att om de ska vara en kraft att räkna med i svensk partipolitik så måste de hantera, och nå ut i media.

Sverigedemokraterna har insett att det är medierna själva som bestämmer över sitt innehåll. Men det har även lärt sig att själva försöka använda sig av medierna till sin fördel.

– I valrörelsen förutsåg vi ofta ett skeende: så här kommer den att skriva om vi gör så, då kommer vi att provocera den att skriva så... Det kändes som om man såg Jimmie sitta och plocka med pjäser på ett bord, precis hur han ville att media skulle agera kring oss. Det var jäkligt tillfredsställande, säger Linus Bylund.

– För precis som de spelar ut oss mot varandra så spelar också partierna med tidningarna. Aftonbladet hatar Expressen och Expressen hatar Aftonbladet, i någon mening. De är inte vänner, de är konkurrenter. Samma sak med Svenskan och DN, säger Linus Bylund.

I mediestrategin ingår det att skicka ut många pressmeddelanden. Partiet har lärt sig att vara

mer spektakulära i sina utspel. De håller även på att arbeta upp ett nätverk med personliga kontakter på tidningarna. Partiets valfilm är ett exempel på hur partiets strategi under valet har sett ut: Den skulle provocera för att väcka största möjliga uppmärksamhet, utan att vara olaglig. Linus Bylund menar dock att det aldrig ingick i planen att filmen skulle bli stoppad. Även om risken hela tiden fanns i bakhuvudet. Självt var han emot filmen internt. Budskapet skulle vara att pengarna ska gå till en ökad välfärd istället för samhällets ökade kostnader som en följd av invandring. Men Linus Bylund såg hur den kunde missuppfattas, och tyckte att den var obehaglig. Han menar dock att det ligger i reklamens natur att använda sig att tillspetsning och förenklingar för att få fram ett budskap.

– Vår mening är inte att det kommer horder med muslimer med barnvagnar och snor gamla tanters pengar. Vi står inte bakom den bilden, det vore galet när den är så pass förenklad. Men samtidigt är det trettio sekunder bildkommunikation, man kan inte vara speciellt nyanserad, säger han. I efterhand menar Linus Bylund att det trots allt var han som hade fel. Filmen väckte debatt och gav partiet det medieutrymme som de hade önskat.

– Men jag kan inte hjälpa att jag inte gillar det, säger han.

Linus Bylund hoppas att Sverigedemokraterna de kommande fyra åren kan arbeta med en breddning av sin politik. Han tycker att mediernas bevakning har blivit bättre.

– Vi får oftare kommentera, och blir oftare rätt citerade. Det verkar finnas någon grundläggande ambition att få en relation med oss och inte en envägskommunikation, så det har blivit bättre och bättre, säger han.

Linnea Johansson

Makten att definiera den andre

BAKGRUND Det är den felaktiga mediebilden av invandrare som skapar grogrunden för ett parti som Sverigedemokraterna, menar forskaren Ylva Brune. Och det största problemet är vår egen självbild.

– Det finns en myt om att vi är on top. Att väst är bäst.

En ung man med utländsk bakgrund står vid förortens tunnelbanestation. Ljuset är dåligt och skuggor ligger över hans ansikte. Han står vid gränsen mellan förorten och innerstan, mellan vi och dem.

Känner ni igen bilden? Ylva Brune är medieforskare och har studerat journalistiken kring "invandrare", flyktingar och rasistiskt våld. Hon menar att det finns teman i mediernas rapportering som uppfinner sig själv på nytt, men som inte bygger på verkligheten. Ett exempel är beskrivningen av förorten.

– Vi har skapat ordet "förort" för beteckningen "ställe dit många har invandrat", och sedan 70-talet har de beskrivits som platser vi inte skulle vilja bo. Det är platser där folk är alienerade och rotlösa, konsumerande men inte producerande. Där det mörka och farliga finns, säger hon.

Rapporteringen är likadan sedan ett halvt sekel, menar Ylva Brune och visar upp ett reportage från Fittja som exempel. Det är från 1976. "Vi landar i Sveriges stenöken", "barnropen skallar mellan sten och betong" och "ingen springer på bara fötter" är några av de osentimentala formuleringarna. Det är ett land som befolkas av övergivna kundvagnar och tomma ölburkar som skramlar över torget. Förortskillarna spelar flipperspel och har bo-wie-kniv.

– Den typiska invandrarkillen figurerade redan här. Då spelade de flipperspel och nu spelar de biljard. Det här är journalistikens poesi, det är ingen analys, säger Ylva Brune.

Andra tematiska rapporteringar är dem om asylströmmen som ökar lavinartat och att Migrationsverket går på där knäna, där olika myndighetspersoner får uttala sig om problemen kring invandring. Det här är en rapporte-

Foto: Victoria Greve

ring som blivit alldeles för uppförstorad och vinklad, menar Ylva Brune. Och det är just den här typen av rapportering som Sverigedemokraterna använder i sin retorik.

– Vad man måste komma ihåg är att artiklar inte dör, de lever vidare som bakgrundsbrus. Varje journalist kan skriva en text om "massinvandringen" för att artikeln redan är skriven, med samma källor. Man kan bryta mot det om man tiger, det enda nyhetsvärdet är att det kittlar våra fördomar. Till slut skapar dessa nyheter en obehaglig stämning i samhället. Det börjar komma diskussioner om att man borde börja tala klarspråk om invandringens negativa konsekvenser och "ta bladet från munnen". Sist det var en sådan stämning i samhället var på åttiotalet, säger Ylva Brune.

– Jan Guillou tog initiativet genom att intervjua en polis i Malmö som sa att 98 procent av alla romer var kriminella. Han tänkte att han gjorde en god gärning, men konsekvenserna blev helt annorlunda än han tänkt sig, säger Ylva Brune.

Istället för att prata om invandringens alla sidor som en uppmaning till debatt och analys fokuserades det bara på det dåliga, och bara på invandrarna. En av slutsatserna i utredningen *Mediernas vi och dom* om strukturell

diskriminering (SOU:2005) är att en form av kulturrasism är den allra vanligaste i Sverige. Det finns stereotypa föreställningar om "invandrades" och "svenskars" kulturer och att dessa tillskrivs olika egenskaper som är oförenliga med varandra. Detta beror på de starka föreställningarna om vi och dem i vårt samhälle, menar Ylva Brune. Hon illustrerar vi och dem med att definiera oss som sitter i hennes vardagsrum som vi-gruppen.

– Det är väldigt enkelt egentligen. De andra, som inte är här, är inte som vi. Man kan säga att det är som klass A och B när man gick i skolan, ett identitetsskapande som är öppet för revideringar, det är ingen cementerad åsikt, förklarar hon.

Det som blir problematiskt är när vi-gruppen får makt över definitionerna i samhället, menar Ylva Brune. Det är till exempel männen som har haft makten att definiera vad som är man och vad som är kvinna. Enligt den definitionen har kvinnan blivit en sämre man, eller det andra könet. På samma sätt har också vi i väst fått definiera oss själva som vi och Orienten som de andra.

– Inom psykoanalytisk teori menar man att de egenskaper som vi lägger på "dem" är egenskaper vi har men inte vill kännas vid. Ett samhälle som vårt har frihet, individualitet, modernitet och förnuft som honnörssord och vill vi ha definitionerna som så, kommer vi att lägga motsatsorden på "dem" – muslimerna eller romerna.

Medias rapportering, menar Ylva Brune, får rasistiska drag när de antyder att man har vissa drag när man kommer från en viss del av världen.

– När en svensk man misshandlar gör han det inte för att han är styrd av någonting, utan då handlar det om personliga tillkortakommanden. En kurdisk man gör det på grund av sin religion och sin kultur. Det budskapet är fortfarande väldigt kraftfullt, säger hon.

Om det är något som underlättar för SD så är det att det redan finns föreställningar i samhället som gynnar deras politik, enligt Ylva Brune. Dessa föreställningar är primitiva tankemönster som funnits i vårt samhälle väldigt länge och som vi fortsätter att återskapa.

– Brotts får uppmärksamhet om det kan knytas till romskt ursprung. Mellan 40 och 50 procent av rapporteringen om invandrare i medierna handlar om brott – men så brottsliga är de inte.

Vår gamla världsbild som finns kvar sedan andra världskriget berättar att Sverige är ett tolerant och upplyst land – vi har ju utbildning, välfärd och jämställdhet. I det kollektiva medvetandet har svenskheten förknippats med föreställningen om Sverige som världsledande i rättvisefrågor. Därför kan vi heller inte vara rasister, för rasister är inte som vi.

– På åttiotalet kom Bevara Sverige svenskt. Alla skrev att "rasismen sticker upp sitt fula tryne", "ofattbart", "plötsligt" och "alla goda krafter måste samlas". Med det menas politikerna, myndigheterna och de vanliga människorna som de goda krafterna, säger Ylva Brune.

På samma sätt som det skrevs om Sverigedemokraternas föregångare då skrivs det om partiet nu. Ylva Brune tycker att det är vilseledande att ha en sådan diskurs runt rasism. Genom att helt och hållet demonisera partier som Sverigedemokraterna blir även de till de Andra. Partiledarna måste istället berätta hur deras politik är likt Sverigedemokraternas.

– Det skulle bli så mycket bättre om vi kunde släppa "vi" och "dem". Vilka är "viet" i förhållande till Sverigedemokraterna? I förhållande till invandrare? Det finns fler likheter än man tror. Genom att släppa idealbilden av oss själva kan vi komma en bit på väg, säger Ylva Brune.

Liza Törnblom

Inte rasistiskt men trångsynt. Faksimil från Aftonbladet den 19 september 2010

De åkte dit och försökte förstå

RESULTAT Dagarna efter valet fanns i de flesta tidningar artiklarna som försökte förklara valresultatet. Vissa sökte svaren i förorter, andra i mindre tätorter. Ingenstans fanns det några enkla svar att hitta.

På valdagen den 19 september åker Aftonbladet till Tensta, en förort till Stockholm. I artikeln med rubriken *Inte rasistiskt – men trångsynt* (rubriken syftar på boken *Fishing in Utopia* som nämns i texten) skriver journalisten om "skuggan" Muhammed som följt valrörelsen. Som alla talat om, men inte med. "Vem är han?" Frågar skribenten retoriskt. Med Muhammed menas invandraren. Och Aftonbladet har bestämt sig för att låta honom prata. Skribenten flaggar även tidigt i texten för att den verkliga Muhammed har röstat på ett förvånande sätt.

butiksinnehavaren Kerim är dock inte invandrad till Sverige, han är född och uppvuxen här. Han säger att han har det bra i Tensta. Artikel författaren skriver att "efter en stund får jag känslan av att han struntar i indelningen svensk-invandrare". Invandrarna i Tensta är precis som vi, vill skribenten säga. "Affärsinnehavarna dryftar samma bekymmer som alla småföretagare." Någon röstar blått, någon röstar rött. I slutet av artikeln har skribenten hittat en, menar han, verklig Muhammed som får yttra sig. Men svaret blir ändå tolkat och analyserat:

– Jag har redan röstat på Miljöpartiet. Med det svaret blir han plötsligt en individ bortom schablonen om den lidande invandraren, bortom den som känner tacksamhet för

Sveriges internationella engagemang (Palme!). Han är heller inte passiv. Han säger nej till Förbifart Stockholm.

Resultatet av artikeln blir alltså precis som rubriken antyder; inte rasistiskt – men trångsynt. Man kan inte låta bli att undra vilka förtutfattade meningar om partitillhörighet som skribenten hade i åtanke åt Muhammed. Trots den välmenande tanken om att sudda ut föreställningarna om vi och dem hjälper skribenten i den här artikeln till att upprätthålla den. Skribenten är medveten om schablonerna, men hjälper till att återskapa dem.

Två dagar senare är Aftonbladet i en ny förort, denna gång Rinkeby. Artikeln är bara en av flera artiklar under vinjetten *nya kalla Sverige* som påbörjades dagen efter valdagen. I Rinkeby har bara två procent röstat på Sverigedemokraterna, ändå väljer de att åka hit. Innehavaren av Rinkebygrillen, som även han bott i Sverige hela sitt liv, och hans kunder blir intervjuade om valresultatet med rubriken *Vi är rädda*. Och de är rädda för rasisterna. Ordet får stå inom citattecken. Här skapas en distans mellan både oss som läsare och dem i texten, men också mellan dem och "rasisterna". Man kan anta att skribenten inte identifierar sig med någon av grupperna.

Den sista personen som intervjuas i texten är en etnisk svensk person. "Han bor i det mycket vitare Bromsten på andra sidan fältet men han går ofta hit för att handla. Många av hans vänner är invandrare och han gillar gatulivet i Rinkeby." Genom att skriva ut att en plats är mer eller mindre "vit" läggs fokus på etnicitet som är irrelevant. Här finns även en geografisk distans, på andra sidan fältet låter långt. Och trots att personen bor i det "vitare" området går han ändå hit för att handla, verkar skribenten antyda. Som om det på något sätt är förvånande.

Linda Hjertén heter skribenten bakom Aftonbladets artikel om Rinkeby. Hon jobbar vanligtvis med kriminaljournalistik men skrev denna artikel som hon tror är den enda hon skrev som handlade om Sverigedemokraterna.

Hon har inte tagit del av någon diskussion på redaktion om hur tidningen ville rapportera om Sverigedemokraterna. Valet att åka till Rinkeby var enkelt.

– Det är självklart tycker jag. Sverigedemokraterna har ju gått till val på att stoppa invandringen och Rinkeby är en invandrartät förort, säger Linda Hjertén.

Som svar på anmärkningen att det finns olika information om den etniskt svenska intervjupersonen och de med annan etnisk bakgrund svarar Linda Hjertén att det antagligen var den informationen de valde att ge ut.

Så här fortsätter det. Nästa artikel i Aftonbladet samma dag handlar om Almgården, en förort i Malmö. Inledningen är dramatisk. "På baksidan av dimbankarna och Ringvägen börjar den andra världen. Den som sägs tära och äta av Sverige utan att ge någonting tillbaka. (...) Den kallas Rosengård. Människorna som bor där brukar kallas invandrare. Eller blattar. Eller muslimer. Eller negrer. Eller "apejävlar." Trots att beskrivningen handlar om ett annat

STÅR FÖR SIN RÖST Anna Handberg, 23, säger vad hon tycker. "Jag lever på 2 000 kronor i månaden i socialbidrag. Jag tycker att Sverige borde tänka på sina egna medborgare innan vi hjälper andra."

Det är do

I Almgården – granne med Rose

Den som sägs tära och äta av Sverige utan att ge någonting tillbaka. Den som biverdande riksdagsmännem Jamie Akesson, Kenneth Ekroth, Björn Söder och Mattias Karlsson helst vill redovisa ut.

Den kallas Rosengård. Människorna som bor där brukar kallas invandrare. Eller blattar. Eller muslimer. Eller negrer. Eller "apejävlar".

Davsett namn har de en sak gemensamt: de älskar att äta upp bilat. Det får vi lära oss av en ung man som inte gärna vill ha sitt namn i tidningen: "Jag vill fan inte ha en yxa i dörren för att jag sticker. På den här sidan av dimman heter världens Almgården. Den innefattas av en grupp välsökta hyreshus av 1970-talensmodell och bebodas av ett par tusen invånare. Drygt 1 200 av dem fick i söndags rösta i valet till kommun, landsting och riksdag. 29 procent av dem valde att lägga sin röst på Sverigedemokraterna. Därmed blev Almgården Sveriges starkaste valdistrikt i landet. Månen utan namn är en av dem, men anonyma citat gör sig dåligt i tryck.

Anna Handberg, 23, är inte rädd för att prata. Hon står för att hon röstat på Sverigedemokraterna och hoppas att hennes röst kommer leda till förändring för hennes egen del. "Jag lever på 2 000 kronor i månaden i socialbidrag. Jag tycker att Sverige först och främst borde tänka på sina egna medborgare innan vi hjälper andra."

Anna är en ganska typisk sverigedemokrat. Vårderslöningar visar att unga människor utan jobb eller högre utbildning lockas av gamla missnöjespolitik. I Almgården ökade valdeltagandet med tio procent sedan 2006. Det gagna de SD. Anna förstår varför många tänker som hon.

– Jag är verkligen missnöjd med hur Malmö ser ut. Jag vet invandrare som kan ta hand om sin familj när som helst och de får bidrag. Vad får jag? Men hur du verkligen inte att de flesta invandrare helst av allt vill göra rätt för sig? – Jag vet inte, men jag vet att många inte gör det. Anna har skaffat hunden Ditto. En korsning mellan pitbull och cornweiser som bättre vill slickas än bita. – Först tänkte jag att det

VADEB: VILL NI STOPPA INVANDRINGEN? HUR SKA NI STOPPA INVANDRINGEN?
Det är dom som bråkar. Faksimil från Aftonbladet den 21 september 2010.

ställe blir likheterna mellan Rosengård och Almgården tydliga längre in i texten. Skribenten har träffat en ung Sverigedemokratväljare. Hon är rädd för våldet i stadsdelen och har därför skaffat en hund. Hon tycker att "Sverige först och främst borde tänka på sina egna innan vi hjälper andra." En kommunpolitiker bekräftar våldsbeskrivningen: "Det har varit mycket av våld kring den här stadsdelen. Falangstriderna mellan kriminella gäng har rasat i närheten så det finns en genuin otrygghet i området." Han menar även att området präglas av utanförskap.

Den enda personen med en annan etnisk bakgrund än svenskt som får komma till tals är en man från Irak. Han får som representant för gruppen invandrare stå till svars för anklagelserna. Han gillar varken att bränna bilar eller råna folk. Han gillar att jobba, men just nu har han inget jobb. Även DN gjorde ett reportage från Almgården samma dag. I dessa artiklar återberättas bilden av förorten som enligt forskaren Ylva Brune späder på uppfattningarna om att platsen har något nästan mytomspunnet runt sig, och där olycka drar fram. Här presenteras även en hotbild av invånarna i förorten, de mörka främlingarna som är de Andra. Uppdelningen mellan de olika "lägren" är tydliga. "Svenskarna" vittnar om en samstämmig bild av kaos och hot om våld. Politikern verkar införstådd med problemet. Invandraren har en annan bild.

Vad är det som stämmer? Problemet i många av dessa artiklar när reportern "åker ut" i förorten för att försöka förstå är de gör just det – åker dit. De brukar inte vara där. De haffar intervjupersoner på gatan och hittar invandrarna som jobbar i servicebutiker eller gatukök. De flesta de hittar på gatan är arbetslösa eller pensionerade, för det är den tiden på dagen då de flesta arbetar. Kan de kanske ha en annan bild av området än de som jobbar? Eftersom skribenten inte har en egen bild av platsen kan de heller inte göra en utvärdering av vad som verkar troligt, och analysen uteblir.

Arash Mokhtari är pressekreterare på Röda korset och ansvarig för Quick Response, som

granskar hur svenska medier beskriver ämnen som invandrare, integration och främlingsfiendlighet. Han menar att ju fler normer en journalist faller in i själv, desto sämre blir journalistiken.

– Om man är vit, medelålders heterosexuell kristen man med god ekonomi och god funktionalitet i kroppen så ser man inte hur det är för alla dem som inte följer eller bryter en eller flera av de här normerna, säger Arash Mokhtari. Journalisten känner en distans till dem som Sverigedemokraterna ogillar eller projicerar sina fördomar på, menar Arash Mokhtari. Om en journalist själv har invandrarbakgrund eller känner att det något är riktat mot honom eller henne själv så ifrågasätts föreställningarna om vi och dem på ett annat sätt.

Man kan se tydliga tecken på diskursiv diskriminering i detta tema, som dessa artiklar som försöker förstå, utgör. Begreppet diskursiv diskriminering, som forskaren Kristina Boréus förklarar den, handlar om negativ särbehandling av en viss grupp tillhörighet med hjälp av språket. De tydligaste exemplen handlar om exkludering, nedvärdering och objektifiering men det kan också vara förslag där negativ särbehandling påvisas. Att se en person som representant för en grupp är att objektifiera. Ett avstånd mellan "de" och "vi" återskapas ständigt i dessa texter, där de Andra blir exkluderade från de som är vi, oavsett om de är sverigedemokrater eller "invandrare". Problemen läggs alltså hos "dem".

Aftonbladet fortsätter sin resa genom det nya kalla Sverige. "Vi letar bland radhusen och villorna. Och i hyreskasernerna på andra sidan centrum. Men vi hittar ändå ingen som kan förklara varför Sverigedemokraterna får 14 procent i Andersberg." Får Aftonbladet svar på sin fråga? Nej, inte i Andersberg. Där finns inga gängbråk. En man tror att väljarna är trötta på blockpolitiken och att SD:s väljare vill röra om i grytan. "Ungefär samma mekanism som fick folk att rösta kvar Lasse Brandeby i Let's dance alltså", konstaterar skribenten. Att väljarna röstar av missnöje verkar vara svaret på frågan.

Journalistik måste vara känslobaserat

KRÖNIKA Ibland får jag sådana där uppvaknanden. Att jag varken är jämställd eller fördomsfri. Att jag egentligen är ganska inskränkt. Att jag, som en del av ett samhälle hjälper till att upprätthålla det här inskränkta. För att jag helt enkelt inte reagerar på saker jag borde reagera på. Jag har ett värdesystem inrotat i mig som jag måste definiera och känna till. Som är att jag är lite bättre än alla med lite mörkare hy. Jag lever i ett land som kan skicka hem fyrahundra människor till ett land där de kommer att bli förföljda på grund av sin religion trots att Europadomstolen, som faktiskt uttolkar flyktingkonventionen, fördömer det.

Polisen i mitt land kan åka hem till en någon de tror är en terrorismstänkt persons hem och puckla på både mannen och frugan när barnen ser på. När personen egentligen bara var ett vittne. Och att det inte gav några som helst konsekvenser för de inblandade polismännen när det uppdagades.

Jag har ett uppvaknande. Jag är vit, västerländsk och inte speciellt fattig. Under ett års tid har jag haft Gellert Tamas bok *De apatiska* som bredvidläsning. Det har varit fruktansvärt. Jag bor alltså i ett land där tjänstemän kedjar fast sjuka barn i flygplan och flyger dem till en osäker tillvaro utan sjukvård i ett annat land. En sådan insikt kommer till en lite i taget.

Ylva Brune informerade oss om att ordet asylsökande mer och mer har börjat ersätta ordet flykting i artiklar om människor som flytt hit från andra länder. Varför? Jo för att en flykting är en person i nöd som vi är skyldiga att hjälpa. En asylsökande är någon som vill ha någonting av oss och har kommit hit av olika skäl, inte alltid för att personen är i nöd. Asylsökande kan vara allt ifrån sociala turister, tiggare eller ungerska bärplockare.

Asylsökande och flykting. Ett myndighetsord och ett humant ord. Ord som gör skillnad i människors framtida liv.

”Vi har vaknat upp till det nya kalla Sverige” stod det i Aftonbladet en dag efter valet. Om Sverige nu är kallt har det varit det bra mycket längre än sedan valet. Och om jag hade en tro på att Sverige var ett humant land som värnar om mänskliga rättigheter innan så har det definitivt börjat vackla nu.

Mitt förra uppvaknande handlade om att inse omfattningen av det sexuella våldet som används som vapen ibland annat Kongo. Jag grät över det. Det resulterade i hundra kronor i månaden till Röda korsets kampanj Rädda mammorna. Känns ju lite futtigt sådär i efterhand.

Rasism är känslobaserat, som Lisa Bjurwald från Expo sa i intervjun med henne. Om jag inte känner för de personer jag skriver om kan ingenting förändras. Nu inser jag att jag även som journalist måste känna lite mer. Bli förbannad. Och komma ihåg att jag är vit, västerländsk och inte speciellt fattig.

Foto: Adam Söder |

Granskade som alla andra? Knappast!

SAMMANFATTNING/ANALYS Vi ville undersöka hur Sverigedemokraterna framställdes i valrörelsen 2010. Har medierna granskat Sverigedemokraternas politik eller har rapporteringen handlat om andra saker? Har Sverigedemokraterna framställts opartiskt?

I vår analys har vi sett att Sverigedemokraterna till stor del har framställts som ett parti olikt andra partier. De har ofta fått epitetet "de främlingsfientliga", inte fått uttala sig även när de varit i huvudfokus för artikeln, och av vissa tidningar blivit utsatta för en extra hård granskning. Ibland, men inte alltid, har tidningarna informerat om Sverigedemokraternas politik och visioner på ett sakligt sätt.

Sverigedemokraterna har blivit utmålade som ett hot mot Sverige, mot svensk demokrati, vår moral och våra svenska medborgare. Ibland med citat från intervjuade, ibland med hjälp av att med ord måla upp en obehaglig eller hotfull bild med hjälp av färger, stämningar och metaforer. Det är en form av diskursiv diskriminering som kallas för nedvärdering.

Rapporteringen om Sverigedemokraterna i medierna har handlat om händelser, maktförhållanden mellan de etablerade partierna och hur representanter från de etablerade riksdagspartierna tar avstånd från och fördömer Sverigedemokraterna. Endast undantagsvis har någon del av partiets politik granskats. Rapporteringen efter att valresultatet blev klart har också handlat om hur Sverigedemokraternas inflytande över politiken ska minimeras, dels genom allianser mellan de andra politiska partierna, dels genom diskussionen om antalet platser i riksdagens utskott ska minskas för att stänga Sverigedemokraterna ute. Det här är ett exempel på diskursiv diskriminering, där förslag och sanktioner mot en viss grupp uttalas.

De olika tidningarna vi har undersökt har alla haft olika strategier när det gäller att bevaka Sverigedemokraterna. DN har aktivt försökt hålla nere rapporteringen av partiet. Svenska Dagbladet hade inte som strategi att tysta

partiet, men använde sig inte av nyhetsvärderingen på samma sätt med händelser som gällde Sverigedemokraterna som med andra händelser. GP har haft en stor och bred bevakning av partiet, alltså raka motsatsen till att försöka tysta partiet. I en majoritet av artiklarna behandlades Sverigedemokraterna som ett parti som alla andra, men en stor del av artiklarna granskade partiet extra hårt. Expressen och Aftonbladet drev båda hårda kampanjer på ledarplats, något som också påverkade rapporteringen på nyhetsplats. Niklas Svensson på Expressen medger i en intervju att Expressen kunde ha rapporterat om Sverigedemokraterna annorlunda.

– Möjligen är vi i medierna lite dåliga på det som de politiska partierna är ganska bra på, att sätta sig ned och göra eftervalsanalyser. Jag tror att vi skulle behöva göra en rejäl eftervalsanalys precis som alla andra redaktioner och då tror jag att vi skulle komma fram till att vi borde bevaka Sverigedemokraterna bättre, säger Niklas Svensson.

Att hålla nere rapporteringen är en linje som forskaren Jesper Strömbäck står bakom. Eftersom Sverigedemokraterna hade cirka 2,5 procent av rösterna i förra valet borde det vara de siffrorna redaktionerna skulle gå efter. Annars är risken stor att de inte har speglat, utan varit med och format vad som ska hända, menar han.

Kent Asp har tidigare påvisat samband mellan valresultat och rapporteringen i medierna. Han tror däremot inte att medierna har haft en avgörande betydelse för om Sverigedemokraterna skulle komma in i riksdagen. I valet 2006 fick Sverigedemokraterna 0,6 procent av medieutrymmet, mycket mindre uppmärksamhet i procent än vad som senare blev deras valresultat.

Att särbehandla partiet genom att inte rapportera om dem blir ett faktum som Sverigedemokraterna kan använda sig av och säga de att bli tystade, för att stärka sin roll som martyrer och motarbetade av etablissemang, menar Kent Asp.

Här kan vi återknyta till Daniel Hallins modell om de olika sfärerna som vi presenterade i början av denna studie. Sverigedemokraterna ligger i en sfär där det inte är självklart att de ska få komma fram, eftersom deras åsikter betraktas som alltför avvikande. Att Sverigedemokraterna inte kommer till tals beror inte enbart på medierna, utan på partiet som sådant.

Även för de politiska partierna har Sverigedemokraterna inneburit problem. De har inte setts som legitima, ändå har stödet för partiet vuxit. Enligt Jesper Strömbäck har medierna utnyttjat det, och istället för att skriva om partiet har rapporteringen handlat om hur partiet borde bevakas.

Tidningarna använder gärna politikernas ord och låta dem framföra kritik mot Sverigedemokraterna i sina talminuter. Det blir enklare för tidningen att hålla en negativ ton när samma ton hålls av partierna, eller när tidningen kan sägas vidarebefordra partiernas retorik och åsikter. Men det kan även bli så att tidningarna gömmer sig bakom och medvetet eller omedvetet faller in i partiernas retorik.

Sydsvenskan har precis som GP haft en stor och omfattande rapportering. De har också haft som uttalad strategi att bevaka partiet som alla andra, utom på den punkt som partiet skiljer sig ifrån de övriga partierna. Det är när det gäller en grundläggande människosyn, mänskliga värden och tolerans. Inom dessa frågor bör partiet granskas hårdare än andra partier. Det är den här linjen som Kent Asp förespråkar, och som också är det sätt som de allra flesta journalister i dag säger sig vilja bevaka partiet på.

Något vi inte hade förväntat oss att hitta i vår analys var de tematiska reportagen dagarna efter valet, då olika tidningar åkte till förorter

och ibland mindre tätorter för att försöka förstå valresultatet. Av det kan man tolka att svaren på Sverigedemokraternas framgångar finns att hitta på andra ställen än där journalisterna vanligtvis rör sig, framför allt i förorterna. Valresultatet rör alltså dem som bor där mer än dem som bor någon annanstans. Teorierna om de Andra som Ylva Brune illustrerat dem, är här lätta att tillämpa.

Många beskrivningar av "vi" och "dem" används i texterna mer eller mindre medvetet. "Dem" i texterna är antingen Sverigedemokrater, eller "invandrare". Många personer med utländsk härkomst får ofta stå som representanter för gruppen invandrare, oavsett om de invandrat till Sverige eller inte. Detta kan illustreras med vilken information skribenten väljer att ta med om olika intervjupersoner – för etniska svenskar får vi veta ålder, och för personer som invandrat till Sverige får vi veta hur länge de bott här. Skribenterna identifierar sig alltså inte med "dem", med personer med annan etnisk bakgrund än svensk. Vi tolkar det som att skribenterna i större grad identifierar sig med sina läsare än med personerna de skriver om. Läsarna blir alltså uppfattade som etniskt svenska och bor på andra ställen än i förorten, men inte heller Sverigedemokraterna bor där vi bor. De är något annat.

Mediernas uppgift är att granska. Punkt.

Diskursiv diskriminering handlar om att en grupp som definieras av en annan utsätts för negativ särbehandling. Den visar sig genom att gruppen exkluderas och inte får komma till tals i situationer där de borde ha tillfrågats. En annan aspekt på diskursiv diskriminering är nedvärdering – där nedsättande ord och associationer kopplas till gruppen. Diskriminering kan också innebära att förslag om negativ särbehandling ges, som i fallet där partierna diskuterade att minska antalet utskottsplatser för att hålla Sverigedemokraterna utanför. Det är intressant att en metod för att analysera hur invandrare och personer med invandring bakgrund blir gestaltade i medierna också går att tillämpa för att förstå rapporteringen om Sverigedemokraterna.

Den nya kunskap som vår analys har tillfört om hur de olika redaktionerna har rapporterat om partiet och också resonerat om sin egen rapportering ser vi som ett bra komplement till den stora valundersökningen, ledd av Kent Asp. Trots att majoriteten av Sveriges journalistkår säger sig vilja bevaka partiet som ett parti som alla andra så ser rapporteringen inte ut så. Vi tror att denna nya kunskap, tillsammans med slutsatserna från den tidigare studien "Som alla andra" kan vara mycket användbar som diskussionsunderlag på redaktionerna om hur en framtida rapportering kan och bör se ut.

Att Sverigedemokraternas uttalanden ofta handlar i tidningarna är inte konstigt, utan en del av medielogiken. Deras budskap är enkla, tydliga och skapar kontraster, precis som deras valfilm. Men enligt dagordningsteorin blir också de frågor som medierna ofta rapporterar om också frågor som befolkningen gärna pratar med varandra och bildar uppfattningar om. Detta är något som i längden kan gynna

Sverigedemokraterna eftersom de "äger" frågan, på samma sätt som Miljöpartiet "äger" miljöfrågan. Därför menar Jesper Strömbäck att det är viktigt att debattera med Sverigedemokraterna om andra frågor än deras profilfrågor. Det är också viktigt att journalister är väl pålästa och kan "avkoda" det Sverigedemokraterna säger. Lisa Bjurwald från Expo ser redan nu en subtil förskjutning mot en allmän acceptans för ord som "islamisering".

Slutsatserna från forskarna Kent Asp och Ylva Brune och efter samtal med bland andra Lisa Bjurwald på Expo och Arash Mokhtari på Quick Response är att mediernas uppgift är att kritiskt granska. Punkt. Inte bara Sverigedemokraternas politik utan alla politiska partier. Och att även vara kritiska mot sig själva när det gäller att rapportera i de frågor som Sverigedemokraterna gått till val på – frågor som integration och invandring.

Victoria Greve och Liza Törnblom

Det är dags att skriva om verkligheten

OPINION Rapporteringen om Sverigedemokraterna måste bli mer saklig. Annars är journalistikens trovärdighet i fara. Men lika viktigt är att rapporteringen om förorten och skildringen av personer med invandrarbakgrund görs på ett genomtänkt sätt för att motverka de schablonbilder som Sverigedemokraterna bygger sin retorik på.

Den svenska journalistkåren vill använda samma journalistiska metoder för att rapportera om Sverigedemokraterna som för andra partier, de flesta vi har pratat med i vår undersökning säger att de gör det. Det stämmer inte. Sverigedemokraterna har rätt i sak när de hävdar att de blir osakligt behandlade av medierna. Bara i en bråkdel av de artiklar vi analyserats kommer Sverigedemokraterna till tals, även när de är huvudfokus för intervjun. Ofta beskrivs Sverigedemokraterna med metaforer hämtade ur en militär vokabulär: de marscherar in i riksdagen, de ska skadeskjutas, med-

lemmar i andra partier kräver attack. Sverigedemokraterna är främlingsfientliga krafter och ett hot om kaos.

För på ett sätt älskar medierna Sverigedemokraterna. De väcker starka känslor och konflikt, alla deras uttalanden är kontroversiella. De uppfyller helt enkelt nästan alltid de klassiska kriterierna för nyhetsvärdering och deras förenklade politiska budskap och analys passar in i ett mallat medieformat där det gäller att berätta historier med tydliga motpoler.

Samtidigt finns en uppfattning om att medieintresset som Sverigedemokraterna väcker också alltid gynnar dem och att det är en utveckling som medierna inte bör vara med och bidra till. Den vanligaste strategin innan 2006 har varit att rapportera så återhållsamt som möjligt om Sverigedemokraterna för att inte ge dem någon hjälp att göra reklam för sig själva. På sikt är det en farlig strategi, precis som att demonisera Sverigedemokraterna är det. Krigsmetaforer och perspektivmarkörer blir ett brus som gör att de som läser texten misstror sakuppgifterna, även om de kanske stämmer.

Mediernas uppgift är inte att förhindra eller hjälpa ett visst parti att komma ut eller in i riksdagen. Mediernas uppgift är att granska den politik som förs och att ge väljarna ett tillräckligt underlag för att själva kunna bilda sig en uppfattning om de olika politiska alternativen.

Det skulle kunna förklaras som ett sätt att markera avstånd mot Sverigedemokraterna och att kritisera, misstänkliggöra dem. Kanske har det att göra med att journalisterna är osäkra när det kommer till att ställa följdfrågor. Vad är egentligen rätt och fel i det SD säger? En metod för journalisterna när det är svårt att bemöta deras faktauppgifter kanske är att arbeta med stämningar istället?

Det mest hållbara sättet att rapportera om Sverigedemokraterna måste vara att behandla dem på samma sätt som andra politiska partier med inflytande över den förda politiken. Det betyder inte att journalisterna ska vara mer okritiska eller mildare i sin behandling. Tvärtom. Av de journalister som vi intervjuade i vår undersökning uppgav många att de var dåligt insatta i partiet. Att de inte visste vad de stod för gjorde det också svårt att ställa följdfrågor. För det mesta ledde det till att Sverigedemokraterna inte kom till tals alls.

Det är dags att intervjua Sverigedemokraterna. Och det är dags att ställa följdfrågor. Journalisterna behöver bli bättre på lästa, och de kommer att bli det. Sverigedemokraterna sitter i riksdagen nu, att säga att man inte vet

tillräckligt mycket om vilka de är, är inte längre ett hållbart journalistiskt argument. Precis som de politiska partierna gör eftervalsanalyser borde också tidningarna då och då granska och utvärdera sin egen rapportering. Vilka följdfrågor hade varit logiska? Varför ställde jag inte dem?

Men problemet är inte bara mediernas förhållande till Sverigedemokraterna. Problemet är att den världsbild som Sverigedemokraterna bygger sin politik på är baserad på mediernas förenklade och stereotypa rapportering om förorter och om människor med invandringsbakgrund. Bevakningen av storstädernas ytterområden måste ändras.

Det är i Stockholm som den politiska makten i Sverige är koncentrerad till. Här ligger riksdagen, regeringen och departementen. Här har även de stora riksmedierna sin bas, och en stor del av DN och SVD:s bevakning handlar också om vad som händer på riksplanet. När vi var på besök på redaktionerna arbetade alla med Mona Sahlins avgång och socialdemokraternas kris. Samtidigt bor det närmare två miljoner människor i hela Storstockholm som hamnar i medieskugga. Där finns ingen tidning som bevakar Huddinge och Haninges kommuner på ett regelbundet och seriöst sätt, trots att det bor över 95 000 personer i Huddinge och i Haninge bor över 76 000. Jämför med landsortspressen där en liten kommun som Säter i Dalarna, med 11 000 medlemmar, har två konkurrerande tidningar som bevakar vad som händer.

Visserligen finns det gratistidningar som Södra Sidan i Skärholmen, som delas ut varannan vecka och den nystartade tidningen Vår Linje som drivs av en ungdomsredaktion i Järvaområdet. Men det räcker inte. Det skulle behövas en lokalbevakning som var mer kontinuerlig, rutinbaserad och seriös av kranskommunerna och ytterstadsdelarna i Stockholm och Göteborg. En journalistik som är på plats inte bara när brott sker, eller när journalister från innerstäderna åker ut för att försöka förstå, utan hela tiden.

Victoria Greve

Arbetsrapport

Bilaga: Kodschema med kommentarer

Göteborgs Universitet, Statsvetenskapliga fakulteten, Institutionen för Journalistik, medier och kommunikation, Journalistprogrammet HT -10

Uppsatsförfattare: Liza Törnblom, lizatornblom@hotmail.com,
Victoria Greve victoria.greve@gmail.com
Linnea Johansson info@linneajohansson.com

Handledare: Maria Edström

Arbetsmetod

Det allra första vi började göra var att skaffa böcker för inläsning, som vi delade upp mellan oss. Det finns oändliga mängder böcker i ämnet. Vi prioriterade att ta några dagar bara för att få en överblick över det som skrivits tidigare. Efter det kände vi att vi hade en god kunskap, både om Sverigedemokraterna som parti, en överblick över den tidigare mediebilderna av dem och huvuddragen om hur diskussionen förts om bevakning om partiet. Vi bokade tidigt in en intervju med Kent Asp om hans undersökning. Vi har träffat Kent Asp två gånger för att förankra vår undersökning i hans tankegångar om strategier och se till att den blir ett komplement till hans kvantitativa studie. Vi diskuterade vad vi borde tänka på när vi studerar Sverigedemokraterna med Martin Spaak, som under sin tid som student gjorde en journalistikgranskning om SD och som nu assisterar Kent Asp i årets medievalsundersökning. Martin Spaaks upplevelser av årets val var att det handlade väldigt lite om partiets sakfrågor utan mer om vem som "leder". Han tipsade oss även om att även en kvalitativ studie behöver ett ganska stort urval för att kunna bli generaliserbart.

Kent Asp informerade oss om den uppsatsen som gjordes terminen tidigare, "Som alla andra", och vi bestämde oss för att utgå från deras resultat om att majoriteten av journalisterna ville behandla Sverigedemokraterna som alla andra partier i samma storlek. I den uppsatsen uppger de att detta borde vara ett av de bästa sätten att gå vidare: att ställa hur journalisterna vill bevaka partiet mot hur det egentligen blev. Kent Asp var i det här skedet väldigt förtegen om det som hittills framkommit i medievalsundersökningen gällande SD. Det han kunde säga var att det i årets val varit nästan tio gånger så mycket mer rapportering om Sverigedemokraterna än i valet 2006 och att det var en stor skillnad mellan morgon- och kvällstidningarnas rapportering.

Att vi ville undersöka SD-rapporteringen kring valet var vi överens om. Men vad ville vi ha reda på om rapporteringen? Det var en fråga vi tampades med. Eftervalsdebatten var väldigt central för oss i början som något att utgå ifrån – att ta med argumenten om de bra och dåliga sakerna som lyftes fram där och använda dem som frågeställningar för att se efter hur det faktiskt var. Anders Dalsbro från Expo tyckte också att det lät som en bra idé när vi ringde och pratade med honom. Arash Mokhtari från Quick Response tyckte att vi istället skulle rikta in oss på att titta mer i detalj på hur SD:s sakfrågor kommit fram i rapporteringen, och vilka motfrågor de fått. Det var inte förrän efter publicistklubbens möte om bl.a. SD-rapporteringen i valet, där Kent Asp pratade om de tre strategierna kring rapporteringen, som vi kände att vi ville inrikta oss på dem.

Metod

Vi ville redan från början använda oss av kvalitativ analys. Det som vi ville undersöka och få svar på kunde inte göras lika bra kvantitativt, dvs. *hur* och *på vilket sätt* rapporteringen om Sverigedemokraterna hade sett ut. Den kvalitativa metoden undersöker dock inte på ett direkt sätt *varför* det blir som det blir. Vi valde därför att komplettera vår studie med intervjuer. Journalister och chefredaktörer fick själva berätta om sin rapportering. Vi intervjuade forskare för att få ett vetenskapligt under-

lag att bygga vidare våra slutsatser från. Vi intervjuade Sverigedemokraterna själva för att få deras syn på rapporteringen, och få kunskap om hur deras mediestrategier har sett ut.

Intervjuerna blev även ett sätt att utkräva ansvar och att söka svaren på de tendenser som vi har sett i vår studie. Med hjälp av textexempel kunde vi föra ett resonemang med ledningen som lagt upp huvuddragen för rapporteringen och med journalisterna som kanske själva valt vinkel, intervju personer och ordval. Våra intervjuer är i sig ett gediget material som ger en fin helhetsbild av skillnaderna mellan tidningarnas resonemang. Kombinationen deras ambitioner, satta strategier, och upplevelser och hur den faktiska rapporteringen såg ut ger en god helhetsbild.

I ett tidigt skede tog vi kontakt med många av dem som vi senare fick intervjua, vilket vi var mycket hjälpta av. Svårigheterna här låg i att hitta representanter från samtliga tidningar. På Aftonbladet fick vi inte till någon träff med varken ledningen eller med journalister, trots ett intensivt ringande. Aftonbladet finns dock representerade via fotografen Urban Andersson. Hos Sverigedemokraterna ville vi gärna prata med Jimmie Åkesson, Mattias Karlsson eller Erik Almqvist eftersom vi trodde att det var dessa som skulle ha den bästa inblicken i partiets mediestrategier och ha en god helhetsbild av rapporteringen. Istället fick vi en intervju med Jimmie Åkessons pressekreterare Linus Bylund, som har daglig kontakt med medier och därför får ses som en god representant för partiet i detta sammanhang.

Vi ändrade vårt kvalitativa kodschema under arbetets gång. Under tiden vi kodade insåg vi att trots en noggrann genomgång av hur de olika frågorna skulle tolkas så gick det på några ställen att göra alternativa tolkningar. Vi fick se över vårt kodande en gång till innan vi fick ett arbetssätt där alla visste vilka aspekter som skulle skrivas ner under varje rubrik. Vi lade även till några frågor som vi upptäckte var viktiga efter någon dags kodning, när vi fick en bättre överblick över materialet.

Urval

Vårt urval är hämtat från tidningarna Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Sydsvenskan och Göteborgs-Posten. Vi har analyserat allt nyhetsmaterial i form av artiklar, notiser och analyser som nämner Sverigedemokraterna i dessa tidningar under perioden 17-22 september 2010. Sammanlagt har vi analyserat 260 artiklar. Aftonbladet 39 st., Expressen 41 st., DN 22 st., SvD 26 st., Sydsvenskan 72 st., GP 60 st.

Begränsningar i urvalet

I arbetets begynnelse var urvalet större än så. Vi valde dagarna 27-29 augusti, dagarna då SD släppte sin valfilm, dagarna runt valet den 17-22 september och 4-6 oktober, då riksdagen öppnades och SD lämnade Storkyrkan under biskopens tal. Detta var perioder då vi hade sett att bevakningen av Sverigedemokraterna gick upp i antal. Vi hade från början också tänkt ha med inte bara pressen utan även TV4-nyheternas kvällssändning, SVT Rapports kvällssändning och SR Ekots kvällssändning.

Att beställa från SVT, leta i SR-arkiv efter Ekot-sändningar, hitta alla tidningar, leta artiklar och kopiera från dessa tog tid. Vi började analysera i förhoppningarna om att hålla ett så bra och högt tempo att vi skulle hinna tidningarna på en vecka, och tv- och radiosändningarna veckan efter. När nästan två dagar hade gått och vi hade hunnit med lite mer än en tidning såg vi att vår tidsplan inte skulle hålla. Vi insåg dessutom att det blivit ett misstag med beställningen av sändningar från SVT, då KTB inte fått in några sändningar. Det visade sig att de skickat allt material till ett bibliotek i Stockholm istället. Vi bestämde oss för att enbart rikta in oss på pressen. Detta för att vi redan hade materialet, för att vi redan börjat analysera press och för att vårt första kodschema passade sig till skrivna artiklar (vi hade inte provkodat några radio- eller tv-sändningar än). Vi skulle kunna se ett tydligare resultat och göra mer relevanta jämförelser mellan olika tidningar än en jämförelse av rapporteringen mellan två skilda medier.

De tidigare undersökningarna som vi utgick ifrån hade även de riktat in sig på press. Samtidigt hade Kent Asps stora valundersökning traditionellt använt sig av samma tidningar som vi, och vår undersökning kan därför fungera som ett komplement. Det är den främsta grunden till vårt urval av tidningar. Vi valde dock att lägga till Sydsvenskan eftersom vi ville ha med en tidning från det området i Sverige där Sverigedemokraterna är som störst. Kent Asp uppmuntrade oss till det och har själv tidigare varit intresserad av att lägga till Sydsvenskan även till sin undersökning.

I slutet av veckan bestämde vi oss för att begränsa oss ännu mer. Detta dels för att kunna lägga ordentligt med tid på de artiklar som vi faktiskt kodade för att få ett noggrant och gediget resultat. Dels för att de mediehändelser vi valt ut: valfilmen och uttåget ur Storkyrkan, inte stod i proportion till varandra då rapporteringen var mycket mer omfattande gällande SD:s promenad från Storkyrkan. Dagarna runt valet var de mest intressanta, som vi såg det. Här skulle vi kunna se en bred rapportering istället för att fokuserade på rapporteringen kring en speciell händelse. En kombination av dagarna innan valet och dagarna efter valet skulle göra att vi kunde se om någon av tidningarna ändrat sin bevakningsstrategi.

Eftersom det var den dagliga nyhetsrapporteringen vi ville åt undersökte vi endast material på nyhetsplats. Vi studerade alla analyser, artiklar, notiser och politiska kommentarer på nyhetsplats. Vi valde alltså bort allt övrigt material inklusive exempelvis kulturnotiser, sportsidorna, ledare, insändarsidor och debattsidor. De mest framträdande åsikterna om Sverigedemokraterna återges i ledare, debattartiklar och andra åsiktsmaterial. Det var dock inte dessa som vi ville få fram. Vi ville studera den ordinarie nyhetsbevakningen och vilka sätt som Sverigedemokraterna framställdes där. Att vi tog delar av bevakningen i varje tidning ser vi därför snarare som en styrka än en svaghet, eftersom inte åsiktsmaterial blandas in. Vi valde att analysera alla tidningsartiklar som nämner Sverigedemokraterna. På så sätt får vi en bild om Sverigedemokraterna nämns i förbifarten, eller om texten handlar främst om dem.

Styrkor och svagheter med vald metod

Styrkan med kvalitativ textanalys är att man tillåts ta plats med en egen tolkning. Man kan alltså gå djupare ner i texterna än man kunnat göra med en kvantitativ analys. Man tillåts också gå utanför kodschemat och tänka: Vad reagerar jag på i den här texten? Vad står mellan raderna? Kan jag argumentera för min tolkning? Det svåra med en kvalitativ analys är att det kräver mycket större koncentration och tar längre tid. Att gå djupt ner i den femtonde texten för dagen, när man är trött och stel i kroppen är svårare än vi i början hade trott. Nackdelen med en kvalitativ analys är ju att det inte är möjligt att göra kvantitativa data, något som man gärna känner att man skulle vilja ha då det ger mycket mer tyngd än en tolkning, hur exemplifierad den än är. Vi tycker dock att vi genom att ha ett tydligt kodschema med instruktioner för kodningen och genom ett noggrant arbete har gjort en vetenskaplig kodning genom kvalitativ metod.

Intervjuer

I slutet av vår analysperiod började vi med intervjuerna. De första vi intervjuade var Ylva Brune och Kent Asp. Veckan därpå åkte Liza och Victoria till Stockholm. Där intervjuades Åsa Tillberg och Mats J Larsson på DN, Lisa Bjurwald på Expo, Arash Mokhtari på Quick Response och Lena Hennel och Tobias Brandel på SvD. Veckan därpå anslöt Linnea i Stockholm. Linnea och Victoria intervjuade Kristina Boréus och Liza Pontus Mattson på Ekot. Vi intervjuade Linus Bylund, Jimmie Åkessons pressekreterare. Liza intervjuade Urban Andersson på Aftonbladet och Victoria gjorde en intervju med Anders R Olsson. Linnea åkte vidare till Sundsvall och intervjuade Jesper Strömbäck. Victoria till Malmö och intervjuade Niklas Orrenius och Daniel Sandström på Sydsvenskan. Liza åkte tillbaka till Göteborg

tidigare för att sammanställa synopsis till handledarmötet. Inför varje intervju bestämde vi till vilken tänkt text personerna skulle kunna passa, för att rikta in intervjuerna i rätt riktning. Under de här dagarna arbetade vi även samtidigt med att analysera klart allt material.

Systematisering, tolkning och uppdelning

Under handledarmötet i mitten av analysperioden uttryckte vår handledare Maria Edström en oro för att vi hade för mycket material och lite tid. Hon tyckte även att vi på något sätt skulle föra in alla analyser antingen i SPSS eller i Excel, för att kunna dra ut olika variabler och på så sätt få lite överblick över materialet. Vi insåg att hon hade rätt. Vi hade ett färdigsammanställt analysmaterial, men för att få en överblick behövde vi föra in all kodning i Excel. En helg senare var det klart. Vi kunde nu se vilka variabler i vår kodning som hade gett de mest intressanta resultaten. Vi valde slutgiltigt ut strategierna och hur Sverigedemokraterna framställdes som våra två huvudspår. Andra intressanta variabler, som bildanalyser och vilka som kommer till tals i artiklarna fick bli mindre sidospår i vårt arbete. I ett framtida arbete kommer vi att lägga in materialet digitalt från början. Detta gjorde dock att vi fick en möjlighet att arbeta igenom materialet en gång till, vilket gjorde att vi samtidigt fick en större förståelse för vad vi egentligen kommit fram till.

Vi sammanställde nu de olika variablerna i ett word-dokument, samtidigt som vi hade vårt excel-dokument att gå tillbaka till för att få en helhetsbild. Variablerna som vi främst drog ut var strategierna, vad som sägs om Sverigedemokraternas politik, om deras sakfrågor kommer fram, vilka som får komma till tals, rubriker, värderande ord och bilder.

Tidigare under arbetet hade vi sett prov på artiklar där journalisterna åker ut till förorten för att försöka förstå de som bor där och valresultatet. Under denna genomgång insåg vi att det var ett relativt vanligt fenomen. Detta var något som vi med underlag från intervjuer med forskaren Ylva Brune i spetsen insåg att vi på ett tillfredställande sätt skulle kunna använda för att få en helhetsbild av journalisternas och tidningarnas strategier och roll i förhållande till Sverigedemokraterna.

Om generaliserbarheten i vår undersökning

Vår undersökning ger en heltäckande bild av nyhetsbevakningen av Sverigedemokraterna i sex av våra största tidningar under sex dagar i direkt anslutning till riksdagsvalet 2010.

Vi har under denna period kunnat få en bild av skillnader mellan tidningen i när det gäller den generella bevakningen under dessa dagar. Vår undersökning har inte ambitionen att sätta bevakning av Sverigedemokraterna i förhållande till bevakningen av andra partier under valrörelsen. Vi jämför heller inte bevakningen gällande två tydligt avgränsade situationer. Vår ambition har istället varit att man med den stora valundersökningen i ryggen ska kunna se på vårt arbete som ett nedslag i rapporteringen där den var som mest intensiv. Vi kan visa tendenser i strategier, exemplifiera i artiklar och utdrag vad som var typiskt för vissa tidningar och vissa typer av rapporteringar. Vi kan jämföra morgon- och kvällspress och olika tidningar med varandra. Vårt resultat kan inte generalisera hur valjournalistik eller rapporteringen om SD ser ut i stort. Det har heller aldrig varit vår ambition. Vad vi däremot kan göra är att visa hur det såg ut just då, runt valdagen, i den rikstäckande pressen. Det här var ett historiskt val och en helt ny situation för många journalister och även för Sverigedemokraterna som kommit in i riksdagen. Den nya situationen för det politiska Sverige tar sitt avstamp de dagar och i de artiklar, som vi har analyserat.

Referenslista

Skriftliga källor

Refererade

- Boréus, Kristina och Bergström, Göran (2005): Textens mening och makt
- Brune, Ylva (2004) Nyheter från gränsen. Tre studier i journalistik om "invandrare", flyktingar och rasistiskt våld.
- Mattsson, Pontus (2009): Sverigedemokraterna in på bara skinnet
- Larsson, Stieg och Ekman, Mikael (2001): Sverigedemokraterna – Den nationella rörelsen
- Nohrstedt, Stig Arne och Camauër, Leonor (2006): Mediernas vi och dom – Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen.
- Rydgren, Jens och Widfeldt, Anders (2004) Från Le Pen till Pim Fortyun – populism och parlamentarisk extremism i dagens Europa.
- Strömbäck, Jesper (2009) Makt, medier och samhälle – en introduktion till politisk kommunikation

Ej refererade

- Burema, Ian (2008): Mordet i Amsterdam – Theo van Goghs död och toleransens gränser
- Ekman, Mikael och Poohl, Daniel (2010): Ut ur skuggan: en kritisk granskning av Sverigedemokraterna
- Ekström, Mats och Larsson, Lars-Åke (2007): Metoder i kommunikationsvetenskap
- Esaiasson, Peter (2003) Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad
- Holmberg, Sören och Lennart, Weibull (2008) Skilda världar trettioåtta kapitel om politik, medier och samhälle
- Lodeniuss, Anna-Lena och Wingborg, Mats (2009): Slaget om svenskheten Ta debatten med Sverigedemokraterna
- Meyer, Thomas och Hinchman, Lew (2002): Media Democracy: how the media colonize politics
- Mokhtari, Arash och Papapanagiotou, Stella (2009) Nyheter, makt, integration
- Orrenius Niklas (2010): Jag är inte rabiati, jag äter pizza
- Peterson, Olof (red) (2008) Demokratirådets rapport 2008 Medierna: folkets röst?
- Petersson, Olof (red) (2006) Demokratirådets rapport 2006 Medieetik under debatt
- Sundström Lena (2009): Världens lyckligaste folk
- Uvell, Markus och Meier Carlsen, Erik (2010): Folkhemspopulismen - Berättelsen om Sverigedemokraternas väljare

Universitetsuppsatser

Refererade

- Brisman, Nina, Duvhammar, Linn och Holmberg, Sara (2010): Som alla andra? En studie av hur svenska journalister vill bevaka Sverigedemokraterna, Göteborgs Universitet

Ej refererade

- Alirani, Gertrud (2008): Ge uppmärksamhet eller ignorera? En studie i medias och de etablerade partiernas agerande gentemot Sverigedemokraterna, Mittuniversitetet, Östersund
- Flaming, Adam (2006): Ett sällskap på torget som ingen vill ha – en medieundersökning av hur Sverigedemokraterna återgavs i åtta landsortstidningar kring valet -06, Södertörns högskola
- Haraldsson, Emma och Neuschütz, Åsa (2007): Sverigedemokraternas framgångar 2006 – en ulv i fårakläder?, Växjö universitet
- Kraft, Emma (2006): Sverigedemokraterna – ett parti som alla andra? En analys av hur Sverigedemokraterna framställdes i Helsingborgs dagblad under valrörelsen, Karlstads universitet
- Palm, Fanny (2010) God guys or bad guys? En studie av Dagens nyheter och Sydsvenska dagbladets behandling av Sverigedemokraterna jämfört med andra småpartier, Södertörns högskola
- Peterson, Camilla (2010): Hur väljer medierna att gestalta Sverigedemokraterna? En analys av mediernas makt i några svenska tidningars webbupplaga, Karlstad

Sjölund, Johan, Martin Spaak och Martin Trygg (2008): Sverigedemokraterna, medierna och demokratin

Stark, Viktoria (2009): Kampen mot högerpopulismen – en argumentationsanalys av centrala argument i debatten om Sverigedemokraterna, Högskolan i Halmstad

Sulayman, Omid (2007): Varför har högerpopulismen uppnått framgång i Norden? En komparativ studie av Sverigedemokraterna, Fremskrittspartiet och Danske Folkepartiet, Örebro universitet

Svensson, Martin och Johnson, Axel (2009): Problemet med Sverigedemokraterna En studie i hur Sverigedemokraterna representeras i två svenska tidningar, Linnéuniversitetet Kalmar

Öberg, Cecilia och Nilsson, Carolina (2010) Medialiserad demokrati? Studie av medias framställning av Sverigedemokraterna, Lund universitet

Muntliga källor

Refererade

Andersson, Urban fotograf på Aftonbladet. Tel (växel): 08-7252000

mail: urban.andersson@aftonbladet.se

Asp, Kent, docent i statsvetenskap och professor i Journalistik på Göteborgs Universitet. tel. 031-7861228 mail: kent.asp@jmg.gu.se

Bjurwald, Lisa, journalist och författare, arbetar på tidskriften Expo Tel. 08-6526004

Lisa.Bjurwald@expo.se

Boréus, Kristina, professor på Stockholms Universitet, kristina.boreus@statsvet.su.se tel. 08-162632

Brandel, Tobias, politisk och kulturell reporter på Svenska Dagbladet mail: tobias.brandel@svd.se tel (växel): 08-131800

Brune, Ylva, universitetslektor på Kalmars Universitet och medieforskare tel. 031-401316 mail: ylva.brune@hik.se

Bylund, Linus Jimmie Åkessons pressekreterare, tel. 0850000497 mail: linus.bylund@sverigedemokraterna.se

Genborg, Kenny, reporter på GP, tel. (växel): 031- 614000 mail: kenny.genborg@gp.se

Hennel, Lena på Svenska Dagbladet, mail: lena.hennel@svd.se tel. 08-135112

Hjertén, Linda ,kriminalreporter på Aftonbladet, tel (växel): 08-7252000 linda.hjerten@aftonbladet.se

Lövgren, Stefan, reporter på GP, , tel (växel): 031- 614000 mail: stefan.lovgren@gp.se

Mattson, Pontus, journalist på Sverigesradio och författare, tel. 08-7845000 mail: pontus.mattsson@sr.se

Mokhtari, Arash, Projektledare på Quick Response tel. 070-0537490 mail: info@quickresponse.se

Larsson, Mats J, politisk reporter på Dagens Nyheter Tel (växel) 08-738100 mail: matsj.larsson@dn.se

Tillberg, Åsa, redaktionschef på Dagens Nyheter. Tel (växel):08-738100 mail: asa.tillberg@dn.se

Orrenius, Niklas, politisk reporter på Sydsvenskan, tel (växel): 040-281200 mail: niklas.orrenius@sydsvenskan.se

Sandström, Daniel chefredaktör Sydsvenskan, tel (växel): 040-281200

mail: daniel.sandstrom@sydsvenskan.se

Strömbäck, Jesper, professor i journalistik samt medie- och kommunikation på Mittuniversitet i

Sundsvall, tel. 060-148617 mail: jesper@stromback@miun.se

Svensson, Niklas, politisk reporter på Expressen, tel (växel): 08-7380800 mail: niklas.svensson@expressen.se

Ej refererade

Baas, David, politisk reporter på Expressen, tel (växel): 08-7380800 mail: david.baas@expressen.se

Holmberg, Sara, journaliststudent på Göteborgs Universitet, mail: saraholmberg2@hotmail.com

tel:073-6958020

Olsson, R Anders, journalist och författare, tel. 08-7393211 mail: info@anders-r-olsson.se

Tillstånd att använda bilder

Samtliga bilder är tagna av Victoria Greve, förutom porträtten av uppsatsförfattarna som taget av Adam Söder. Porträtten publiceras med hans tillstånd. Framsidan är gjord av Johan Leijon enbart för denna uppsats, och vi har hans tillstånd att publicera den.

Arbetsfördelning

Liza

Har läst: Metoder i kommunikationsvetenskap, Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad, Sverigedemokraterna – Den nationella rörelsen, Nyheter, makt, integration, Mediernas vi och dom – Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen.

Från Le Pen till Pim Fortyun – populism och parlamentarisk extremism i dagens Europa. Världens lyckligaste folk, Folkhemspopulismen - Berättelsen om Sverigedemokraternas väljare,

Skilda världar trettioåtta kapitel om politik, medier och samhälle, nästan alla universitetsuppsatser

Har varit med och intervjuat: Ylva Brune, Kent Asp, Åsa Tillberg, Mats J Larsson, Lisa Bjurwald, Arash Mokhtari, Lena Hennel, Tobias Brandel, Pontus Mattson, Linus Bylund, Urban Andersson, Niklas Svensson, David Baas, Linda Hjertén,

Har haft huvudansvaret för texterna: Sverigedemokraternas väg till riksdagen, Främlingsfientlighet är i sak korrekt, Islamofobi har blivit den nya antisemitismen, Makten att definiera den andre, De åkte dit och försökte förstå, Journalistik måste vara känslösbaserat, Arbetsmetod

Victoria

Har läst: Nyheter, makt, integration, Jag är inte rabiatt, jag äter pizza, Ut ur skuggan: en kritisk granskning av Sverigedemokraterna, Metoder i kommunikationsvetenskap, Textens mening och makt, Sverigedemokraterna in på bara skinnet, alla universitetsuppsatser

Har haft huvudansvaret för texterna: Det handlar inte om politiska värderingar, det handlar om att bygga dramatik. Det är svårt att skriva om Sverigedemokraterna, Det handlar om makt, Bilden av Sverigedemokraterna, Mitt uppdrag är inte att tycka, det är att skildra, Granskade som alla andra? Knappast, Det är dags att skriva om verkligheten, abstract,

Har varit med och intervjuat: Ylva Brune, Kent Asp, Åsa Tillberg, Mats J Larsson, Lisa Bjurwald, Arash Mokhtari, Lena Hennel, Tobias Brandel, Linus Bylund, Anders R Olsson, Niklas Svensson, David Baas, Niklas Orrenius, Daniel Sandström, Kristina Boréus.

Har fotograferat intervjupersonerna och gjort faksimil på tidningsartiklarna. Har haft huvudansvaret för layouten i Word.

Linnea

Har läst: Textens mening och makt, Sverigedemokraterna in på bara skinnet, Mordet i Amsterdam – Theo van Goghs död och toleransens gränser, Ut ur skuggan: en kritisk granskning av Sverigedemokraterna. Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad, Slaget om svenskheten Ta debatten med Sverigedemokraterna, Media Democracy: how the media colonize politics, Jag är inte rabiatt, jag äter pizza, nästan alla universitetsuppsatserna

Har varit med och intervjuat: Ylva Brune, Kent Asp, Linus Bylund, Jesper Strömbäck, Niklas Svensson, David Baas, Kristina Boréus

Har haft huvudansvaret för texterna: Inledningen, Särbehandling genom tystnade, särbehandling genom extra kritisk bevakning, ta debatten, behandla som alla andra, Döda SD-demonen, genom SD:s ögon, Kodschemat med förklaringar, källförteckning,

Abstract

They Are Here Now – a Study of how the press reported on the Sweden Democrats in the election of 2010

Authors: Victoria Greve, Linnea Johansson and Liza Törnblom, The Journalism Programme, 3rd semester.

Supervisor: Maria Edström

Department of Journalism, Media and Communication, University of Gothenburg

This study aims to examine how the press reported on the Sweden Democrats during the three days before and three days after the Swedish Election Day in September the 19th 2010 and which strategies the press used.

The analysis is based on six large Swedish news papers: Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Expressen, Aftonbladet, Sydsvenskan and Göteborgs-Posten.

Did the Swedish press use ordinary journalistic procedures when they reported about the Sweden Democrats?

The Sweden Democrats is a nationalist populist party with its roots in the Swedish white power movement of the 1980's. Since then, the party has grown and is now one of many populist parties with a nationalistic xenophobic policy in Europe. In 2010 they were elected into the Swedish parliament.

Swedish media have a complicated relationship to the Sweden Democrats. Their spectacular statements and the conflict they spark often meet the criteria of classic news evaluation. But their policy is viewed as controversial and racist. The media have a tradition of restrained reporting about the Sweden Democrats motivated by their lack of political influence. When opinion polls showed that they were gaining support the media had to rethink their strategy.

There are three main strategies which the media use when reporting about the Sweden Democrats, as defined by journalism professor Kent Asp as "Taking the debate", disfavor by scrutinizing them extra hard or by the silence strategy, or treat the Sweden Democrats as any other party.

We used element of critical discourse analysis (CDA) to examine every article published in the news section that mentioned the Sweden Democrats.

Our main results are that the Sweden Democrats most often are discriminated against in the media. They are more often referred to than interviewed even in articles with Sweden Democrats as the main focus. They were portrayed as a threat to democracy and political stability by building a sense of doom by setting scenes and with metaphors from the military sphere.

Sweden Democrats are objectified, their white power roots are often referred to and they are still commonly labeled as the xenophobic party the Sweden Democrats.

We could see that the news papers we analyzed most commonly used the strategy to disfavor the Sweden Democrats by scrutinizing them extra hard, but that there were differences between tabloids and newspapers, but also between papers with a more local anchoring, and national papers.

Key words: Sverigedemokraterna, Valet 2010, CDA, Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Sydsvenskan, Göteborgs-Posten